

ЕМПИРИЈСКО УПРАВЉАЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА БАЗИРАНО НА МАШИНСКОМ УЧЕЊУ

Кандидат: **Марко Митић**, дипл. маш. инж.

Комисија за оцену и одбрану:

др Зоран Миљковић, ред. проф., МФБГ, ментор
др Бојан Бабић, ред. проф., МФБГ
др Живана Јаковљевић, доцент, МФБГ
др Радиша Јовановић, доцент, МФБГ
др Жарко Ћојбашић, ред. проф., МФ Ниш

Садржај (1/2)

1. Увод – аутономност робота, емпиријско управљање, полазне хипотезе истраживања, остварени научни допринос;
2. Индустрijски мобилни роботи – унутрашњи транспорт материјала, интелигентни технолошки систем, дефинисање стања и модела промене стања мобилног робота;
3. Емпиријско управљање – теоријске основе, машинско учење ојачавањем, машинско учење демонстрацијом, вештачке неуронске мреже, симулациони и експериментални резултати оригиналног емпиријског управљачког система;
4. Управљање роботских система на основу информација добијених од камере – модел камере, алгоритми препознавања карактеристичних објеката, управљање на бази: грешке у параметрима слике, издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта, еиполарне геометрије и хомографије.
Експериментални резултати развијеног алгоритма емпиријског управљања;

Садржај (2/2)

5. Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације базиран на информацијама добијеним од камере – *симулациони и експериментални резултати*;
6. Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере – *експериментални резултати*;
7. Репродукција жељене трајекторије и визуелно навођење интелигентног мобилног робота на бази биолошки инспирисаног алгоритма и хомографије – *теорија ројева и алгоритми оптимизације, одређивање глобалног оптимума нелинеарне функције применом алгоритма оптимизације колонијом свитаца, оригинални систем емпиријског управљања интелигентног мобилног робота*;
8. Закључак и правци будућих истраживања

- Систем који укључује способност да „осећа“ своје окружење, процесира информације у функцији редуковања неодређености, планира, генерише и извршава управљачке акције у ситуацијама које су стохастичке, конституише интелигентни управљачки систем;
- Аутономност робота базирана је на реализацији управљачких команди на начин да се у дужем временском периоду (*long-term memory*) обављају изабрани технолошки задаци без спољашње интервенције;
- Истраживања у оквиру ове докторске дисертације подразумевају развој управљачких система на бази сопственог искуства робота стеченог кроз интеракцију са окружењем, применом техника машинског учења, уз информације добијене од спољашњих сензора.

Увод – полазне хипотезе

- Могуће је развити управљачки систем интелигентног роботског система који има способности машинског учења и прилагођавања реалним условима за карактеристичне проблеме навигације и избегавања препрека у реалном технолошком окружењу;
- Имплементацијом техника вештачке интелигенције (computational intelligence) могуће је да се обезбеди ефикасно машинско учење мобилног робота током фазе истраживања технолошког окружења, а у циљу реализације аутономног понашања у домену комплексног задатка локализације робота;
- Развојем хибридног емпиријског управљачког система интелигентног мобилног робота на бази информација добијеним од камере, могуће је обезбедити интелигентну роботизовану манипулацију радним предметима (припремак, обрадак, израдак, готов део) у оквиру технолошких система за производњу делова од лима.

Увод – остварени научни допринос

Остварени научни допринос дисертације огледа се кроз развој и експерименталну верификацију пет оригиналних алгоритама управљања:

- Метода емпиријског управљања мобилног робота (потпоглавље 3.6);
- Хибридни алгоритам управљања мобилног робота који се састоји од две независне управљачке петље (потпоглавље 4.5);
- Хибридни управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације који се заснива на машинском учењу ојачавањем и управљању на бази грешке у параметрима слике (поглавље 5);
- Емпиријски управљачки систем мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и еиполарне геометрије (поглавље 6);
- Хибридни управљачки систем мобилног робота на бази алгоритма оптимизације колонијом свитаца и хомографије (поглавље 7).

Садржај

1. Увод – аутономност робота, емпиријско управљање, полазне хипотезе истраживања, остварени научни допринос;
2. Индустрijски мобилни роботи – унутрашњи транспорт материјала, интелигентни технолошки систем, дефинисање стања и модела промене стања мобилног робота;
3. Емпиријско управљање – теоријске основе, машинско учење ојачавањем, машинско учење ојачавањем, вештачке неуронске мреже, симулациони и експериментални резултати оригиналног емпиријског управљачког система;
4. Управљање роботских система на основу информација добијених од камере – модел камере, алгоритми препознавања карактеристичних објеката, управљање на бази: грешке у параметрима слике, издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта, еиполарне геометрије и хомографије.
Експериментални резултати развијеног алгоритма емпиријског управљања;

Индустријски мобилни роботи

Интелигентни технолошки системи:

- Синергија вештачке интелигенције (ВИ) и рачунарски интегрисаних технологија (РИТ);

ИТС (ВИ $\wedge$ РИТ(CAD $\wedge$ CAM $\wedge$ CAQ $\wedge$ CAPP $\wedge$ ФТС(MA $\wedge$ ИР $\wedge$ P))

- Фактори који се морају задовољити при концепцијском пројектовању ИТС:

пројектовање, планирање, производња,
дистрибуција материјала

- Роботизовни унутрашњи транспорт материјала

Индустријски мобилни роботи

Унутрашњи транспорт: брзо, тачно, економично и ефикасно кретање материјала на начин који обезбеђује максималну безбедност материјала (делова) и људи у окружењу

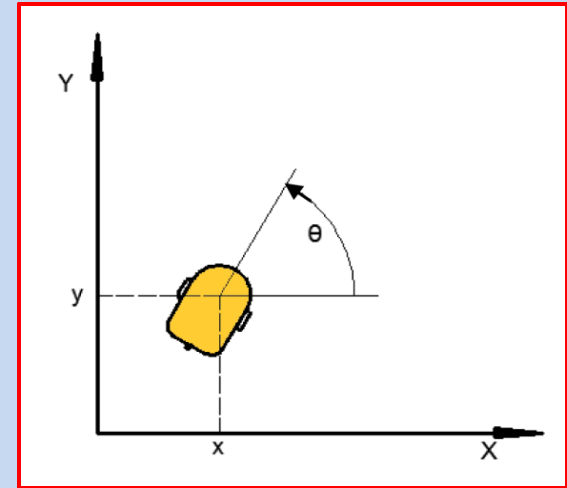

Индустријски мобилни роботи

Модел кретања (модел промене стања)

$$\mathbf{x}_k = [x \ y \ \theta]^T$$

$$\begin{aligned} \mathbf{x}_k = \mathbf{x}_{k-1} + \Delta \mathbf{x} &= \begin{bmatrix} x \\ y \\ \theta \end{bmatrix}_{k-1} + \begin{bmatrix} \Delta s \cos(\theta + \Delta \theta / 2) \\ \Delta s \sin(\theta + \Delta \theta / 2) \\ \Delta \theta \end{bmatrix} \\ &= \begin{bmatrix} x \\ y \\ \theta \end{bmatrix}_{k-1} + \begin{bmatrix} \frac{\Delta s_d + \Delta s_l}{2} \cos\left(\theta + \frac{\Delta s_d - \Delta s_l}{2b}\right) \\ \frac{\Delta s_d + \Delta s_l}{2} \sin\left(\theta + \frac{\Delta s_d - \Delta s_l}{2b}\right) \\ \frac{\Delta s_d - \Delta s_l}{b} \end{bmatrix} \end{aligned}$$

$$(\Delta s_d, \Delta s_l)$$

- пређени пут
десног и левог
погонског точка
респективно,

$$(\Delta x, \Delta y, \Delta \theta)$$

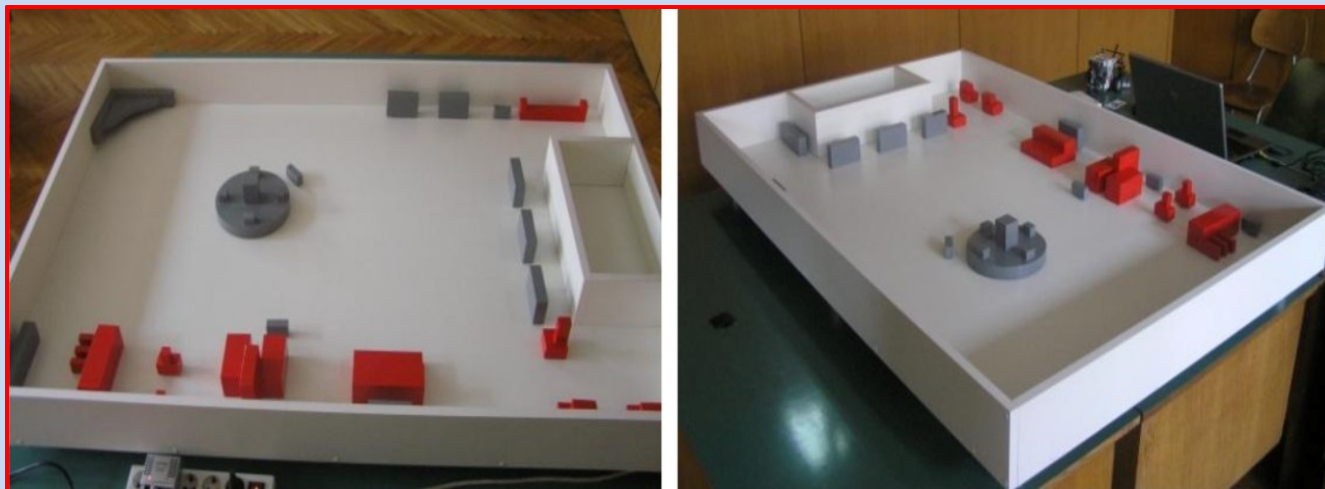
- померај

$$b$$

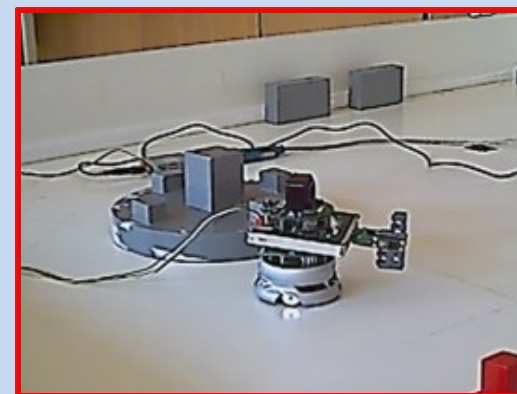
- размак између
точкова

Индустријски мобилни роботи

Лабораторијски модел технолошког окружења

Нехолономни мобилни робот *Khepera II*, компатибилна камера *KheCMUCam* и хватач *KheGrip*

Садржај

1. Увод – аутономност робота, емпиријско управљање, полазне хипотезе истраживања, остварени научни допринос;
2. Индустрijски мобилни работи – унутрашњи транспорт материјала, интелигентни технолошки систем, дефинисање стања и модела промене стања мобилног робота;
3. Емпиријско управљање – теоријске основе, машинско учење ојачавањем, машинско учење демонстрацијом, вештачке неуронске мреже, симулациони и експериментални резултати оригиналног емпиријског управљачког система;
4. Управљање роботских система на основу информација добијених од камере – модел камере, алгоритми препознавања карактеристичних објеката, управљање на бази: грешке у параметрима слике, издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта, еиполарне геометрије и хомографије.
Експериментални резултати развијеног алгоритма емпиријског управљања;

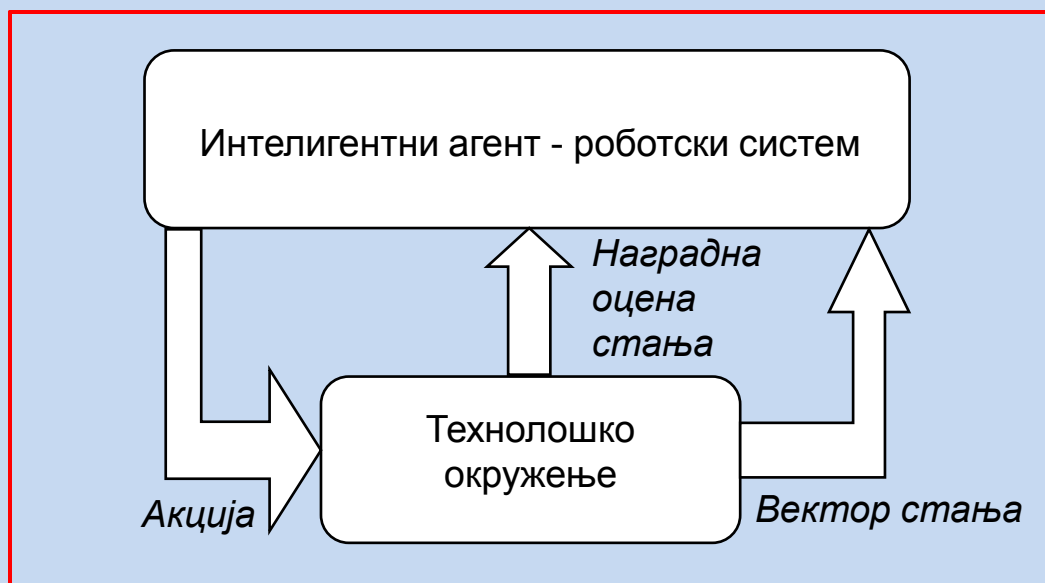
Емпиријско управљање

- Будући рад интелигентног агента је заснован на оцени успешности извршавања прописаног задатка у прошлости

Елементи емпиријског процеса	
1.	Предвиђање излаза на основу нивоа поузданости за сваки улазно-излазни уређени пар
2.	Покушај остваривања изабраног излаза
3.	Поређење оствареног излаза са предвиђеним излазом
4.	У случају подударања оствареног и предвиђеног излаза, меморисаће се скуп управљачких акција и модел предвиђања
5.	Уколико не може да се оствари конзистентност у спровођењу управљачких акција при извршавању задатка, треба одбацити тренутни модел предвиђања, а затим усвојити нови који је боље успостављен

Емпиријско управљање

- Емпиријски (управљачки) систем мора самостално да учи током процеса истраживања окружења

Емпиријско управљање

Машинско учење ојачавањем (*Reinforcement Learning*)

- Засновано је на Марковљевом процесу одлучивања (*Markov Decision Processes*)

$$S_{t+1} = f(S_t, a_t, \dots, z_t)$$

- Стратегија доношења акција π
- Очекивана вредносна оцена стања

$$V^\pi(\mathbf{x}_0) = \lim_{M \rightarrow \infty} \mathbb{E} \left[\sum_{t=0}^M \gamma^t r(\mathbf{x}_t, \pi(\mathbf{x}_t)) \right]$$

Емпиријско управљање

Машинско Q-учење ојачавањем (*Q-Learning*)

Псеудокод машинског Q-учења ојачавањем	
1.	Иницијализација вредносне функције пара стање-акција
2.	Одређивање тренутног стања и одабир одговарајуће акције
3.	Додељивање наградне оцене стања и одређивање наредног стања
4.	Ажурирати вредносне функције пара стање-акција према: $Q_{t+1}(\mathbf{x}_t, a_t) = Q_t(\mathbf{x}_t, a_t) + \alpha_t \left[r(\mathbf{x}_t, a_t) + \gamma \hat{V}_t(\mathbf{x}_{t+1}) - Q_t(\mathbf{x}_t, a_t) \right]$ где је $\hat{V}_t(\mathbf{x}_{t+1}) = \max_a [Q(\mathbf{x}_{t+1}, a)]$
5.	Поновити процедуру све док не буду задовољени постављени критеријуми заустављања

Емпиријско управљање

SARSA алгоритам машинског учења ојачавањем

Псеудокод SARSA алгоритма машинског учења ојачавањем	
1.	Иницијализација вредносне функције пара стање-акција
2.	Одређивање тренутног стања и одабир одговарајуће акције према усвојеној стратегији одлука
3.	Додељивање наградне оцене стања и одређивање наредног стања
4.	Одређивање наредне акције према усвојеној стратегији одлука
5.	Ажурирати вредносне функције пара стање-акција према: $Q_{t+1}(\mathbf{x}_t, a_t) = Q_t(\mathbf{x}_t, a_t) + \alpha_t [r(\mathbf{x}_t, a_t) + \gamma Q_{t+1}(\mathbf{x}_{t+1}, a_{t+1}) - Q_t(\mathbf{x}_t, a_t)]$
6.	Поновити процедуру све док не буду задовољени постављени критеријуми заустављања

*SARSA – *State, Action, Reward, State, Action*

Емпиријско управљање

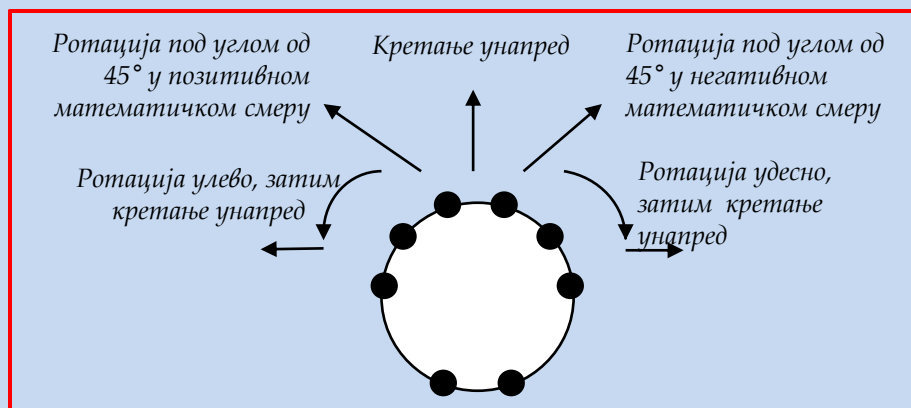
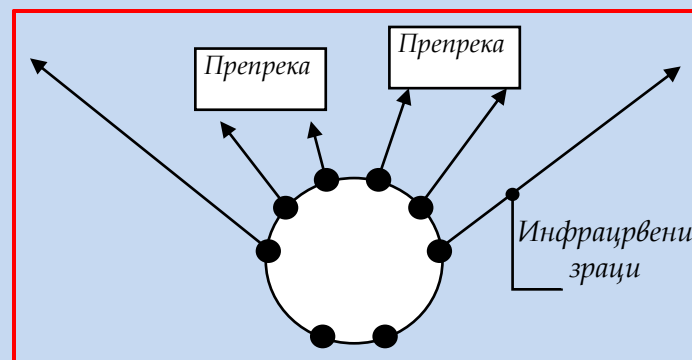
Машинско учење демонстрацијом (*Learning from Demonstration - LfD*)

- Машинско учење имитацијом и машинско учење демонстрацијом

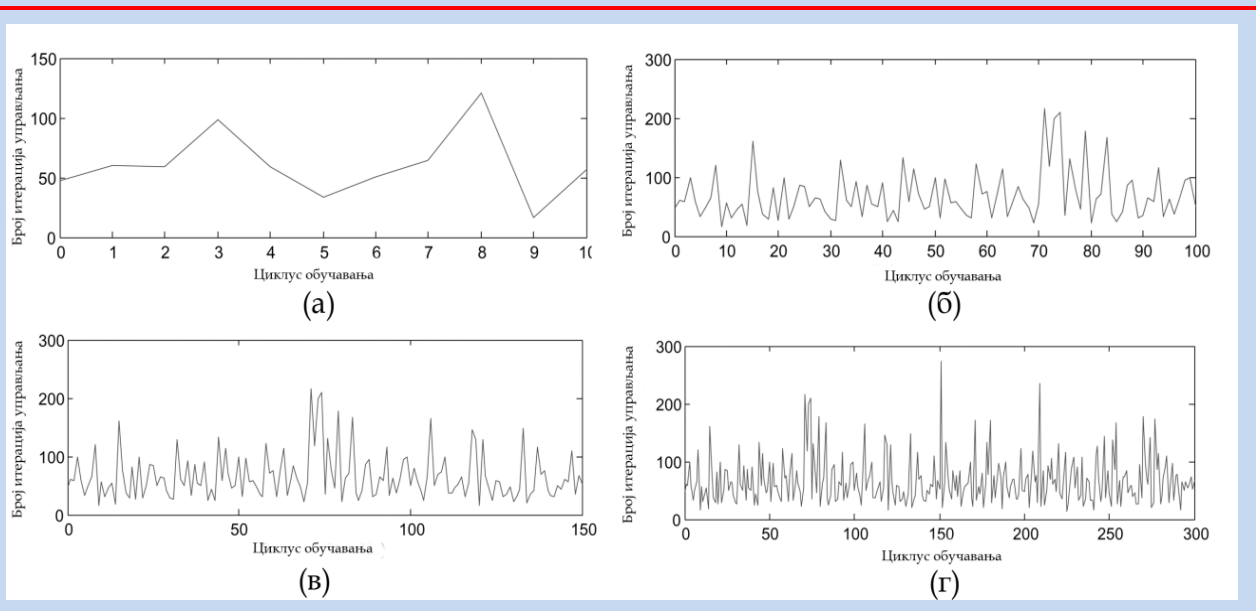
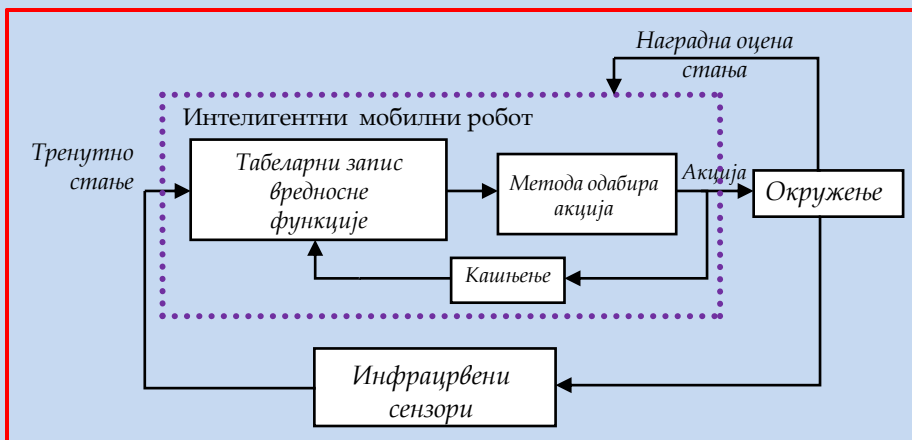

Емпиријско управљање – симулациони резултати

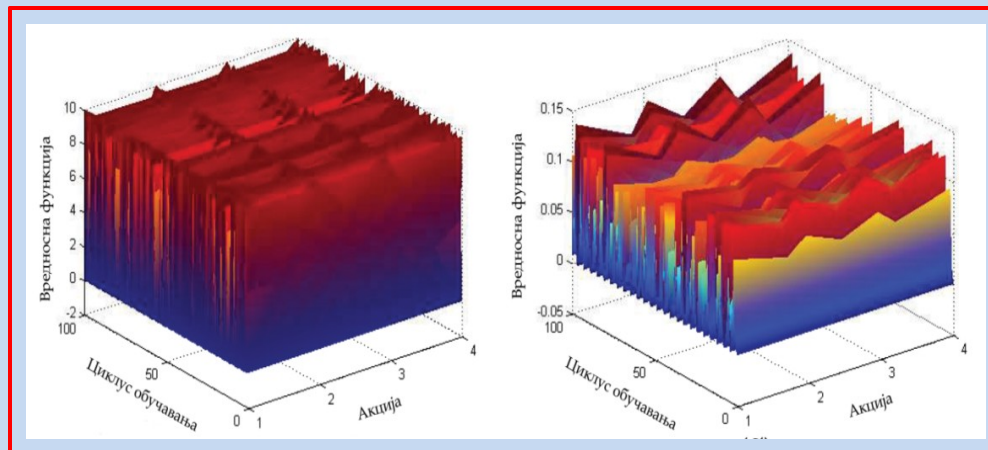
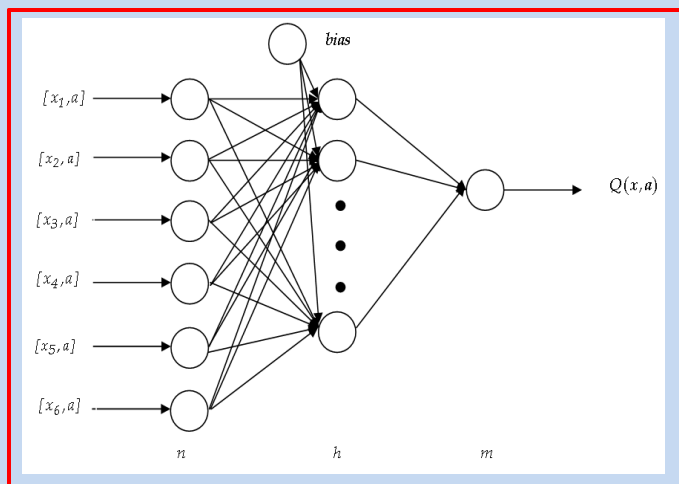
- Симулација развијена у *MATLAB*® софтверском пакету
- *Kheperall* мобилни робот
- 5 стања, 5 акција
- Могуће вредности стања: 0; 0.5; 1;

Емпиријско управљање – симулациони резултати

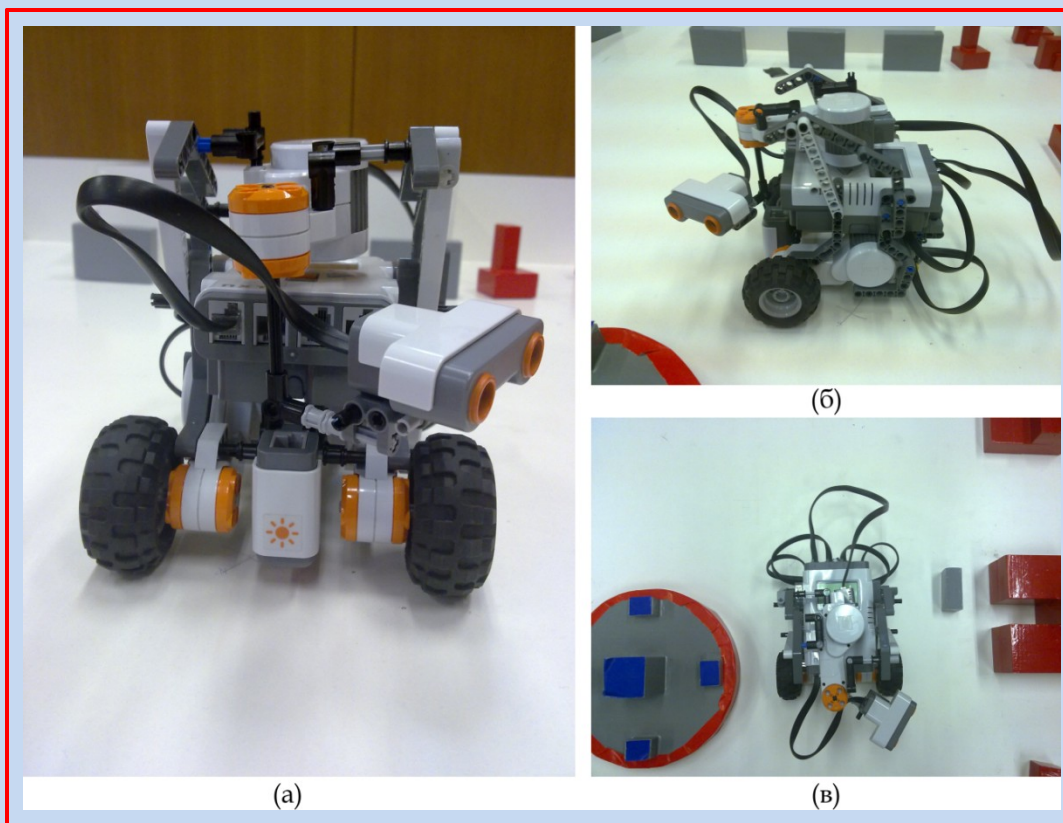

Емпиријско управљање – симулациони резултати

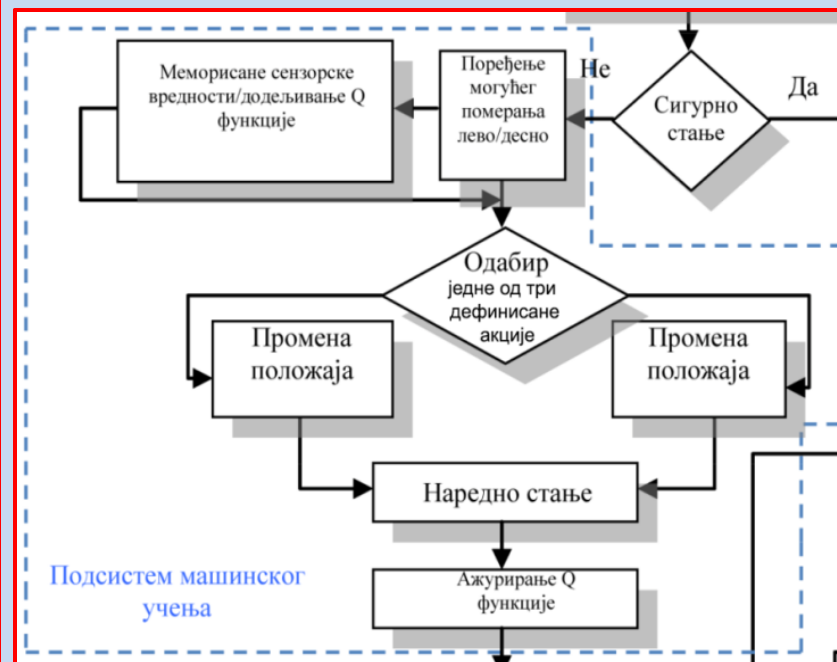
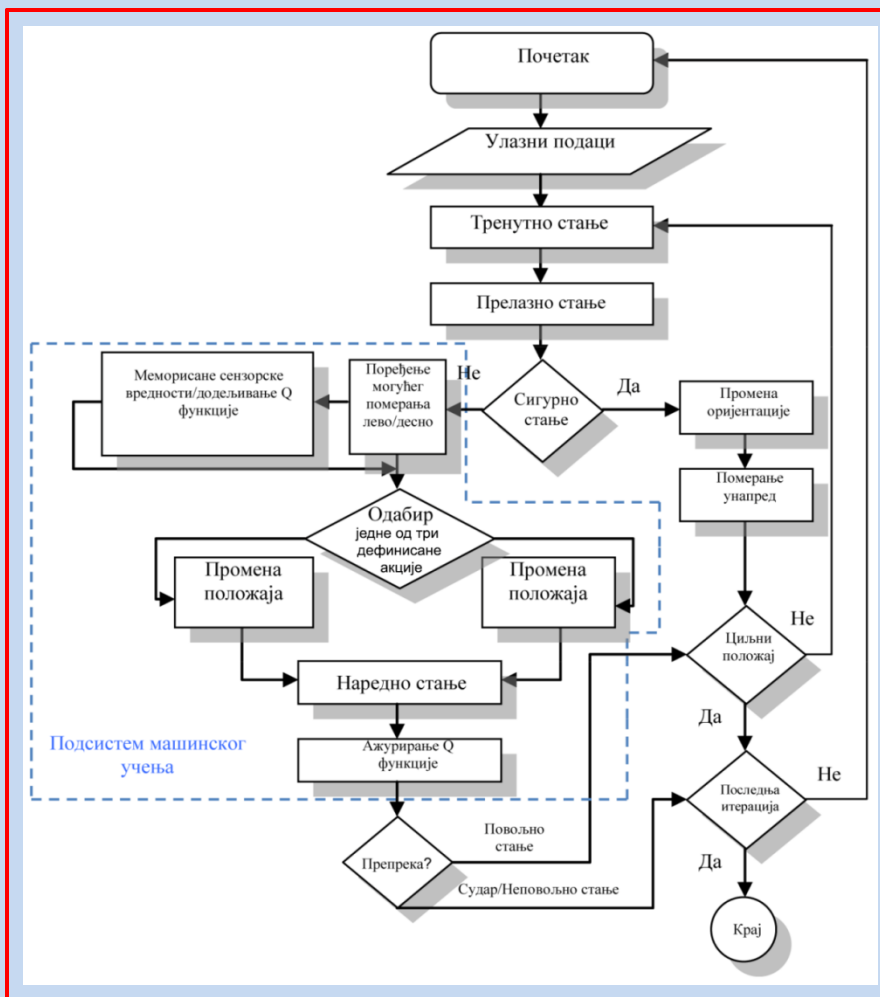
Емпиријско управљање – експериментални резултати

- Мобилни робот *LEGO Mindstorms NXT*
- Ултразвучни сензор

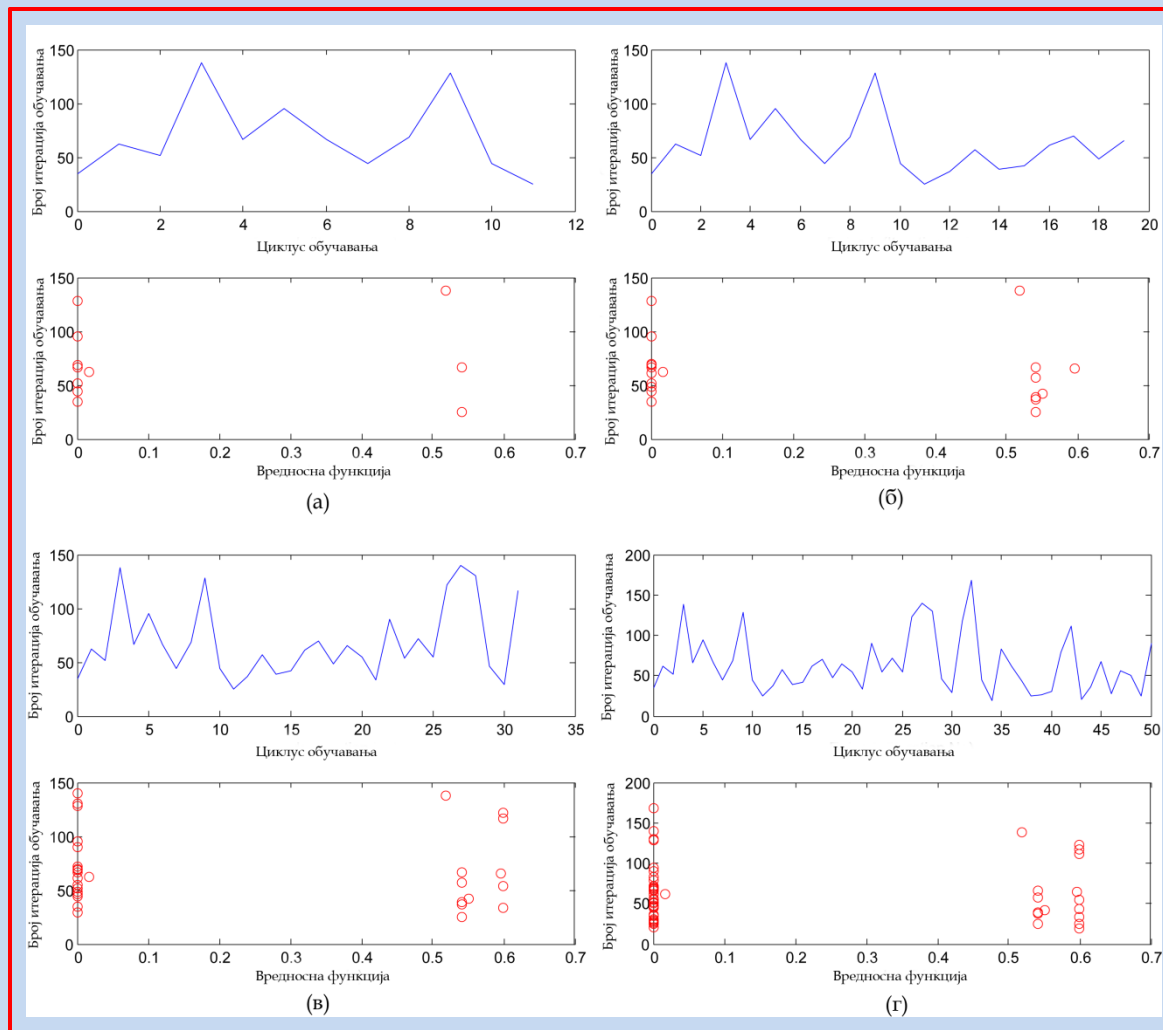

Емпиријско управљање – експериментални резултати

Оригинални алгоритам емпиријског управљања

Емпиријско управљање – експериментални резултати

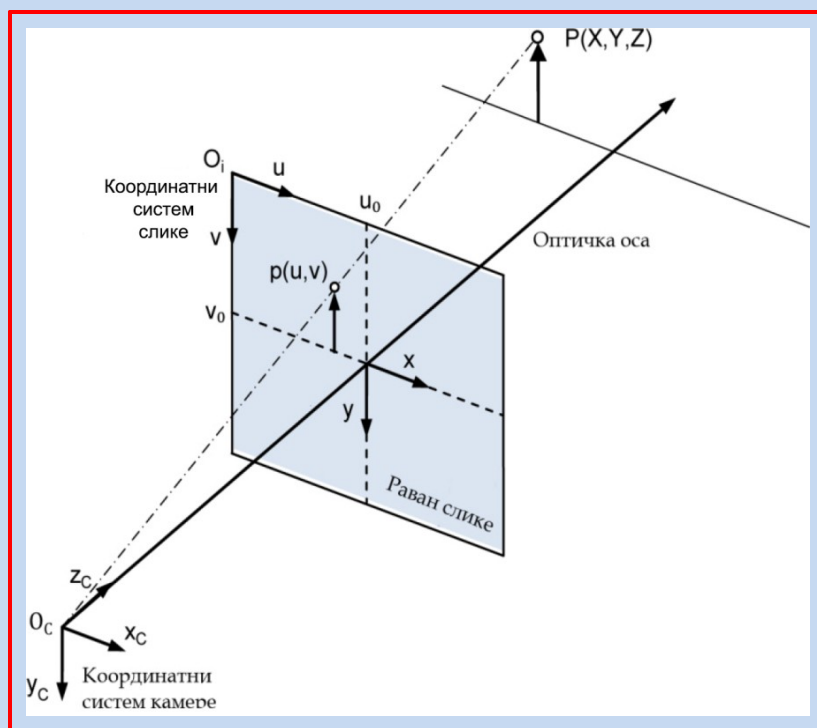

Садржај

1. Увод – аутономност робота, емпиријско управљање, полазне хипотезе истраживања, остварени научни допринос;
2. Индустијски мобилни работи – унутрашњи транспорт материјала, интелигентни технолошки систем, дефинисање стања и модела промене стања мобилног робота;
3. Емпиријско управљање – теоријске основе, машинско учење ојачавањем, машинско учење демонстрацијом, вештачке неуронске мреже, симулациони и експериментални резултати оригиналног емпиријског управљачког система;
4. Управљање роботских система на основу информација добијених од камере – модел камере, алгоритми препознавања карактеристичних објеката, управљање на бази: грешке у параметрима слике, издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта, еиполарне геометрије и хомографије.
Експериментални резултати развијеног алгоритма емпиријског управљања;

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

Модел инфинитезимално малог отвора бленде (pinhole camera)

$$\mathbf{P} = [X \quad Y \quad Z]^T$$

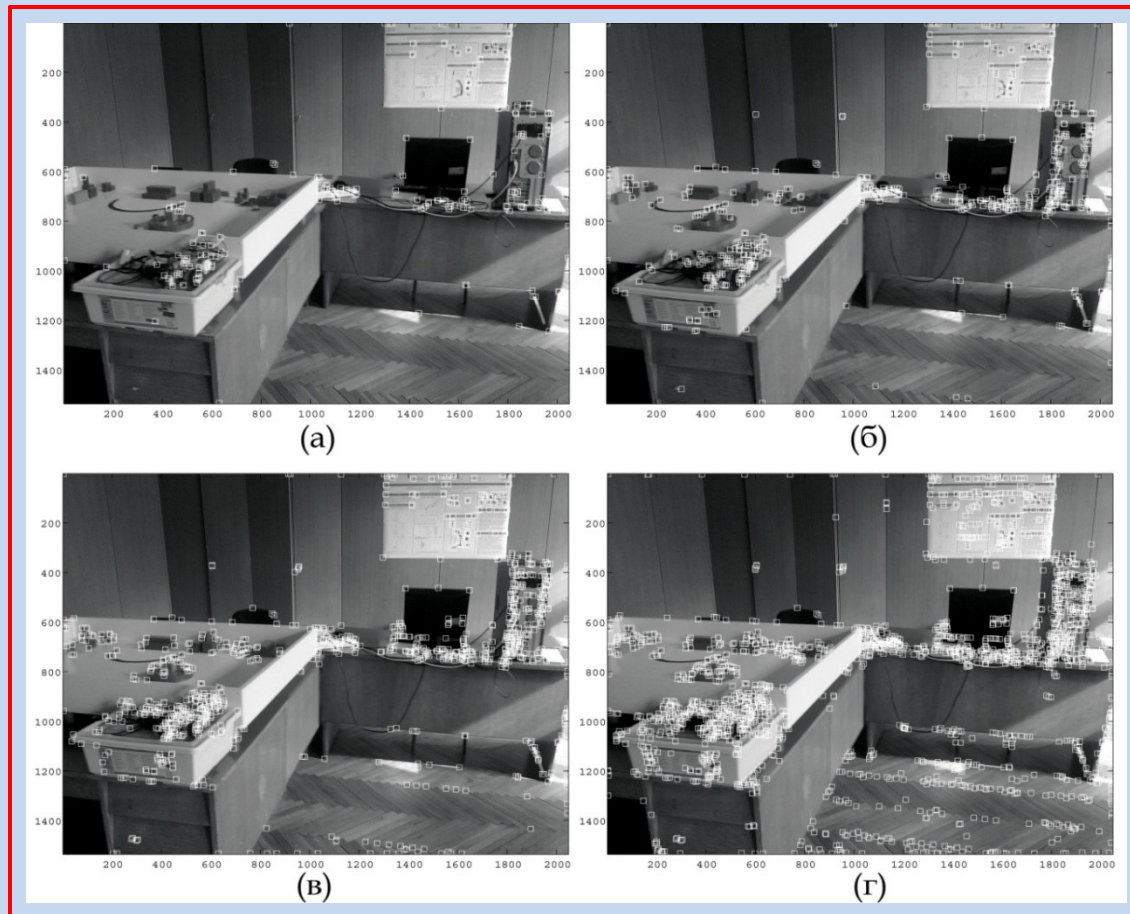
$$\begin{bmatrix} u \\ v \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} a_x & 0 & u_0 \\ 0 & a_y & v_0 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} X \\ Y \\ Z \end{bmatrix} = \mathbf{K} \begin{bmatrix} X \\ Y \\ Z \end{bmatrix}$$

$$a_x = -f \cdot k_u \quad a_y = -f \cdot k_v$$

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

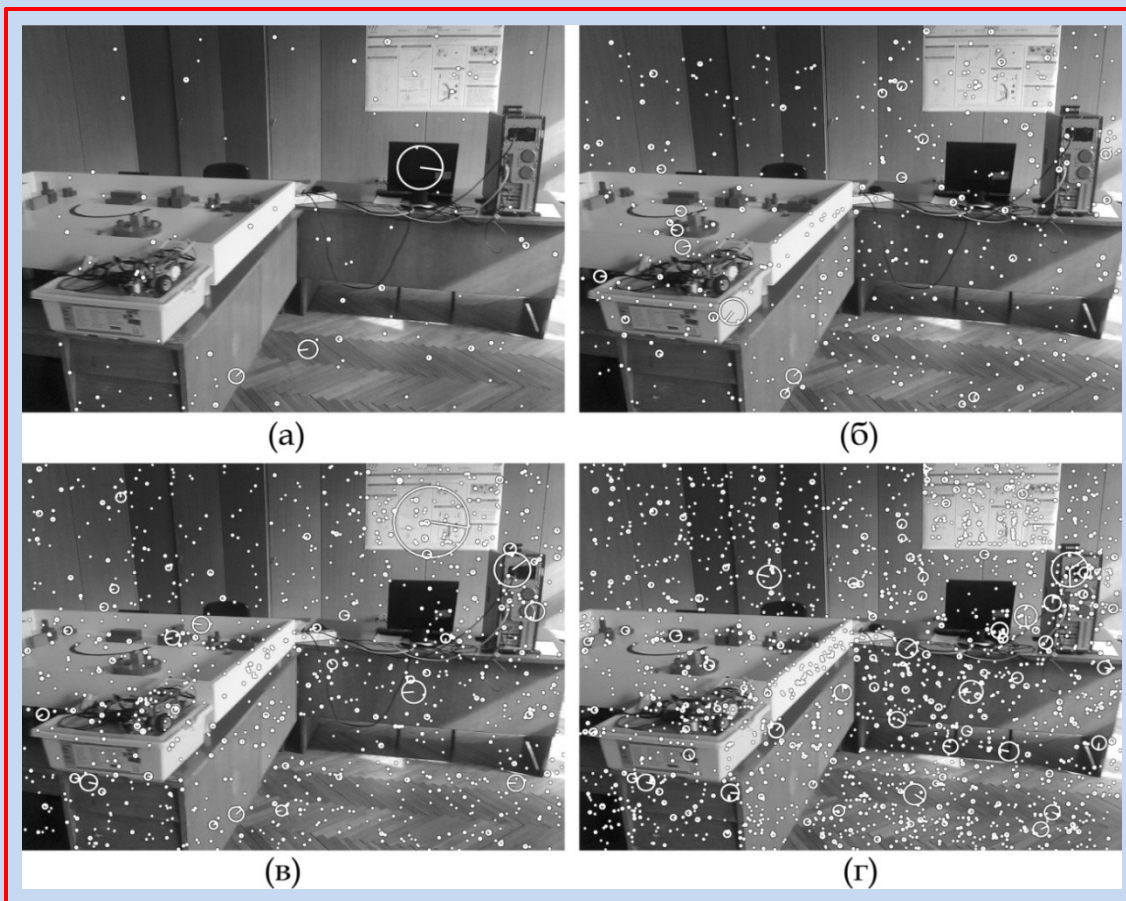
- Карактеристични објекат представља објекат у равни слике који се на неки оптималан начин разликује од осталих

- *Harris метода препознавања*

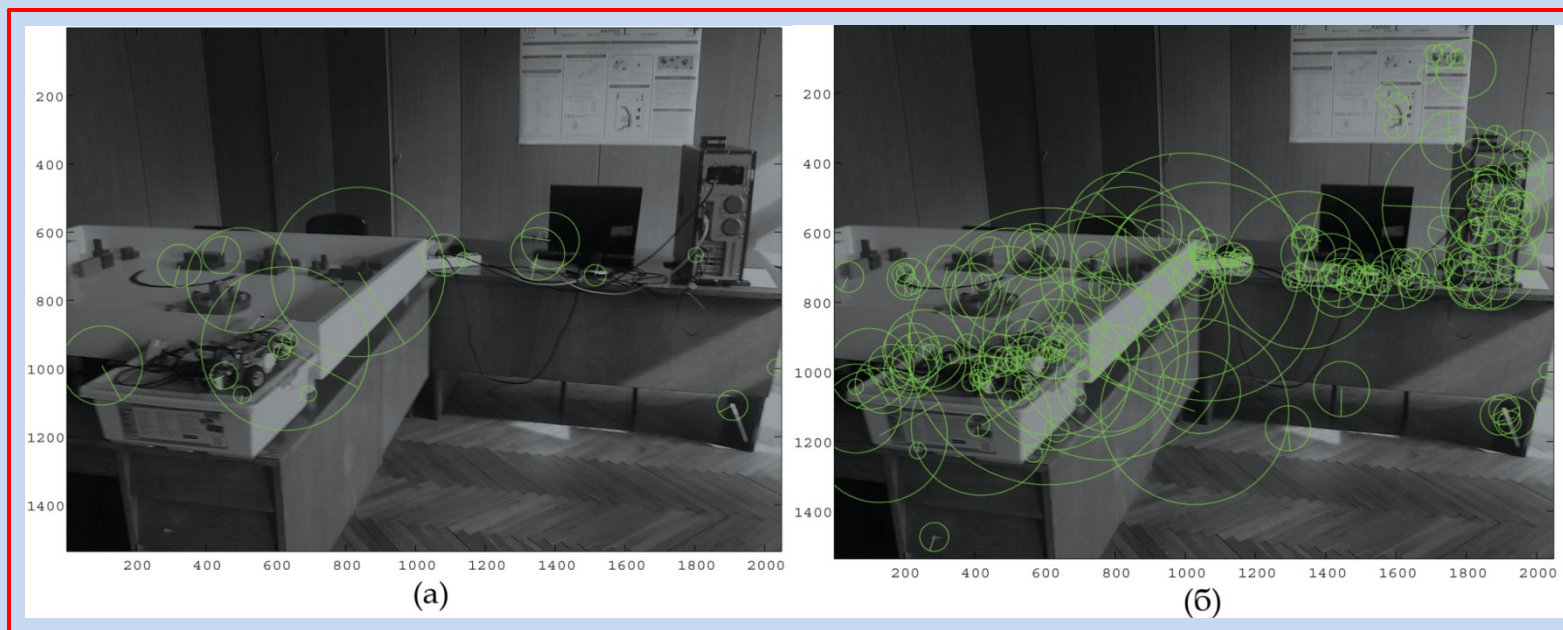
Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

SIFT (Scale Invariant Feature Transform) алгоритам

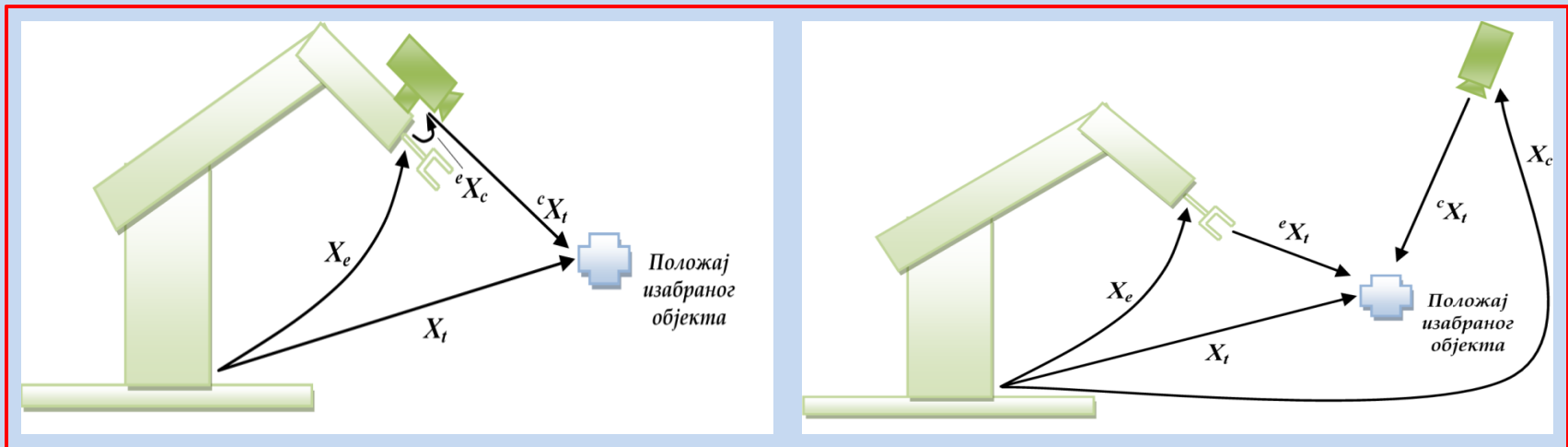
Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

SURF (Speeded Up Robust Features) алгоритам

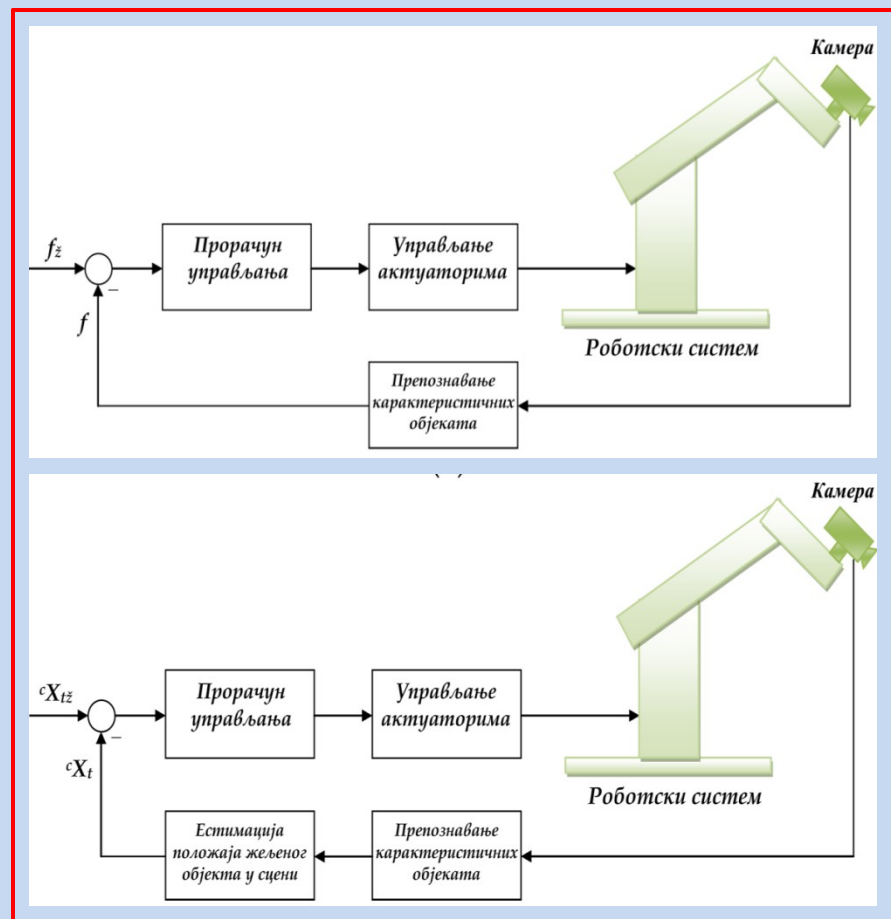
Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

- Положај камере у односу на роботски систем

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

- Управљање на бази грешке у параметрима слике
- Управљање на бази издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

Управљање на бази грешке у параметрима слике

- Разлика између тренутних и жељених карактеристичних објеката

$$\mathbf{e}(t) = \mathbf{s} - \mathbf{s}^* \quad \dot{\mathbf{e}} = \mathbf{L}_e \cdot \mathbf{v} \quad \mathbf{L}_e = \begin{bmatrix} -1/Z & 0 & x/Z & xy & -(1+x^2) & y \\ 0 & -1/Z & y/Z & 1+y^2 & -xy & -x \end{bmatrix}$$

$$\mathbf{v} = -\lambda \hat{\mathbf{L}}_e^+ \mathbf{e}$$

Управљање на бази издвојених карактеристика са слике неопходних за оцењивање положаја карактеристичног објекта

$$\hat{\mathbf{L}}_e^{-1} = \begin{bmatrix} -\mathbf{I}_3 & \begin{bmatrix} {}^c \mathbf{t}_0 \\ \end{bmatrix}_x \mathbf{L}_{\theta \mathbf{u}}^{-1} \\ 0 & \mathbf{L}_{\theta \mathbf{u}}^{-1} \end{bmatrix}$$

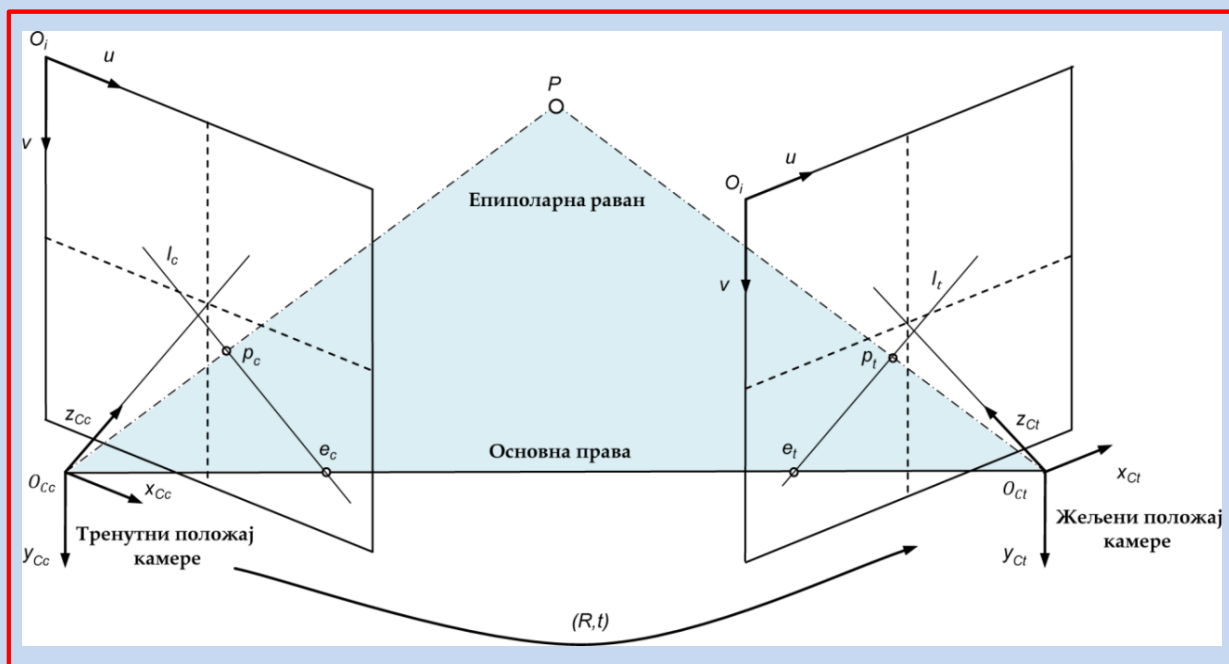
$$\mathbf{e} = \left[{}^c \mathbf{t}_0 - {}^{c^*} \mathbf{t}_0, \theta_{\mathbf{u}} \right]$$

$$\mathbf{v} = -\lambda \hat{\mathbf{L}}_e^{-1} \mathbf{e}$$

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

Епиполарна геометрија и управљање на бази епипола

$$p_c^T F p_t = 0$$

$$F \cdot e_c = 0$$

$$F^T \cdot e_t = 0$$

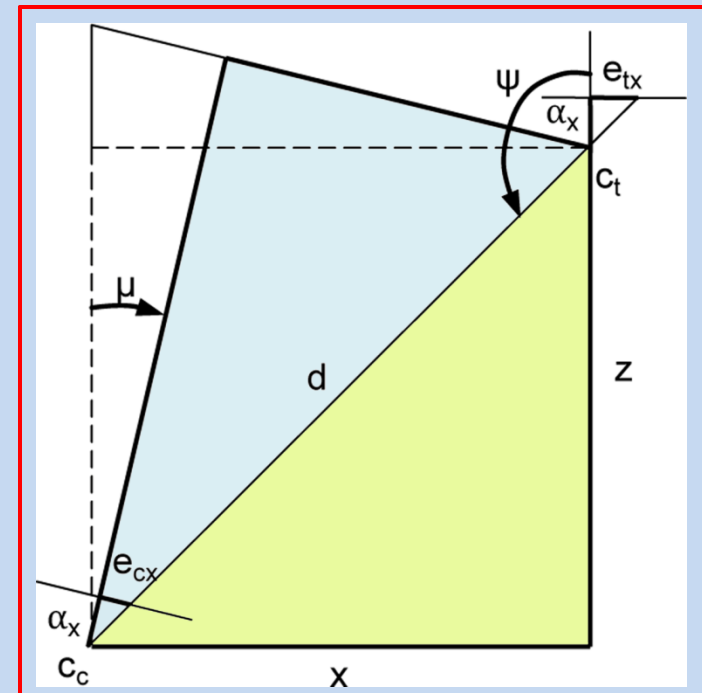
Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

Еиполарна геометрија и управљање на бази еипола

$$e_{tx} = -\alpha_x \tan(\psi)$$

$$e_{cx} = \alpha_y \tan(\mu - \psi)$$

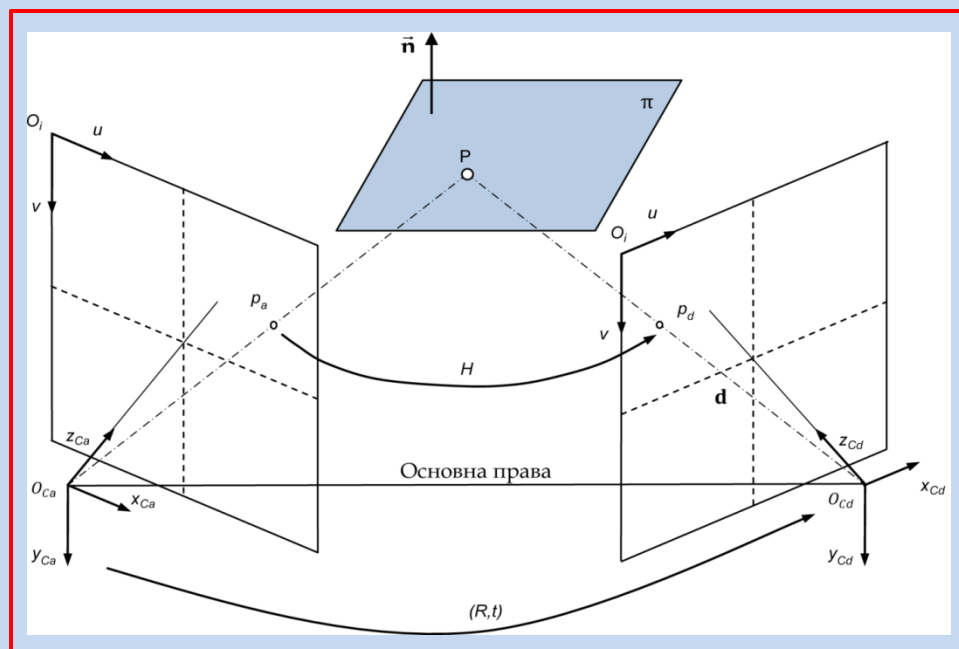
$$\mathbf{v}_e = \begin{bmatrix} v_{e1} \\ v_{e2} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \dot{e}_{cx}^d \\ \dot{e}_{tx}^d \end{bmatrix} - \mathbf{K}_f \begin{bmatrix} e_{cx} - e_{cx}^d \\ e_{tx} - e_{tx}^d \end{bmatrix}$$

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

Хомографија и управљање на бази хомографије

$$p_d = \mathbf{H}_{3 \times 3} p_a$$

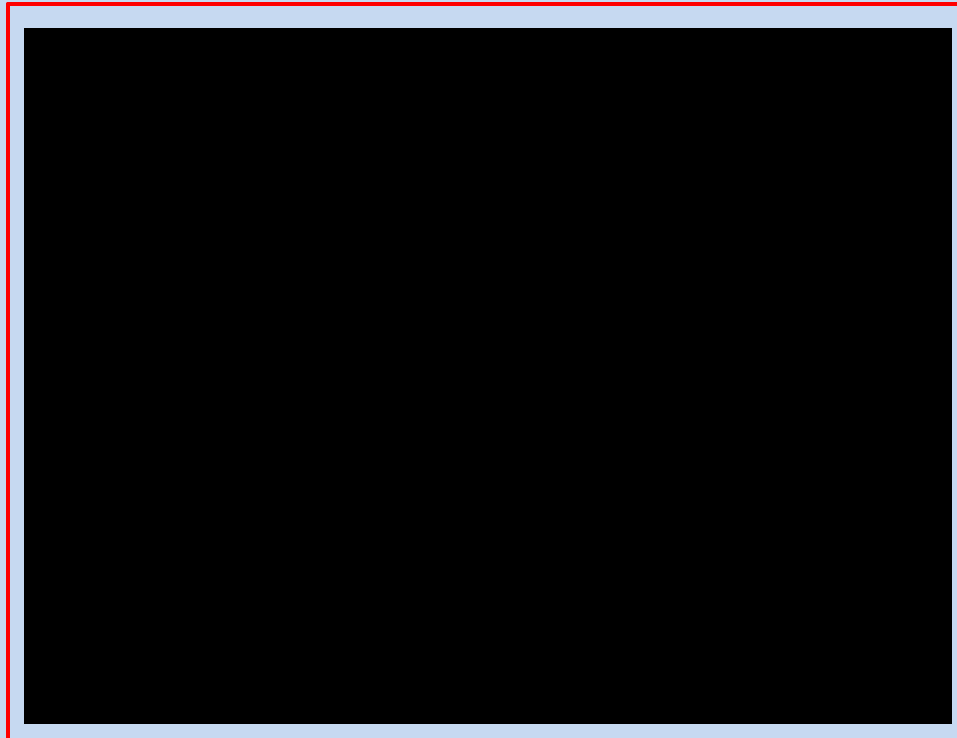

$$\mathbf{H} = \mathbf{K} \left(\mathbf{R} - \mathbf{t} \frac{\mathbf{n}^T}{d} \right) \mathbf{K}^{-1} = \mathbf{K} \left(\mathbf{R} + \mathbf{R} \mathbf{c} \frac{\mathbf{n}^T}{d} \right) \mathbf{K}^{-1} = \mathbf{K} \mathbf{R} \left(\mathbf{I} + \mathbf{c} \frac{\mathbf{n}^T}{d} \right) \mathbf{K}^{-1}$$

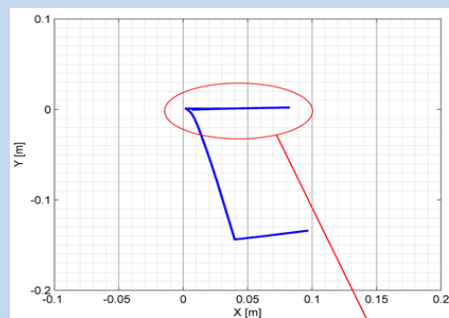
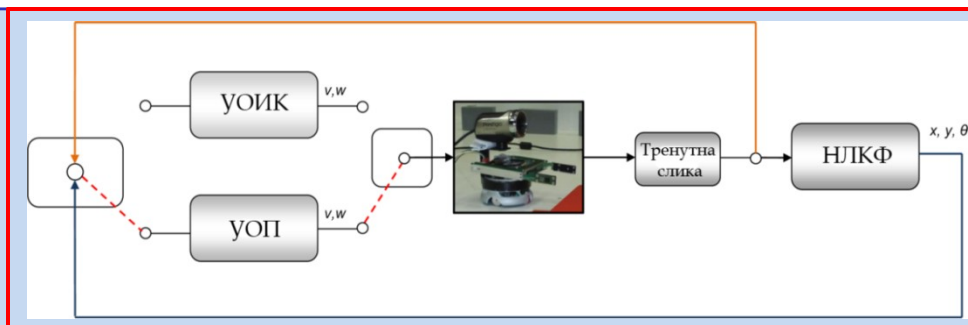
$$v = -k_v (h_{11} - h_{33})$$

Управљање роботских система на основу информација добијених од камере

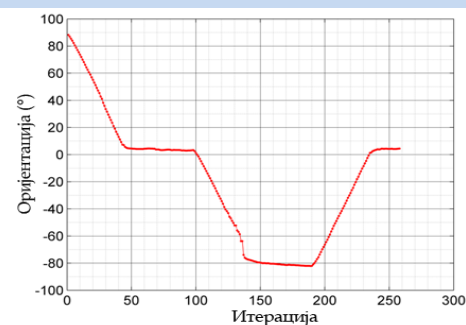
- Симулација развијена у *MATLAB*® софтверском пакету

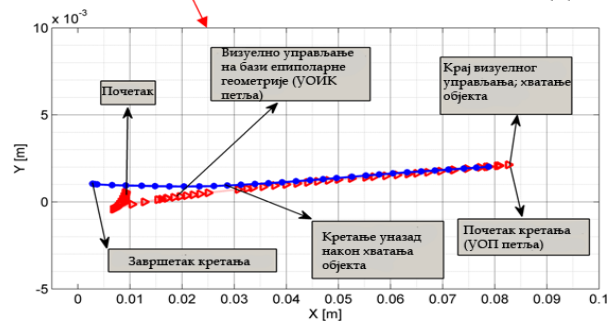
Експериментални резултати

(a)

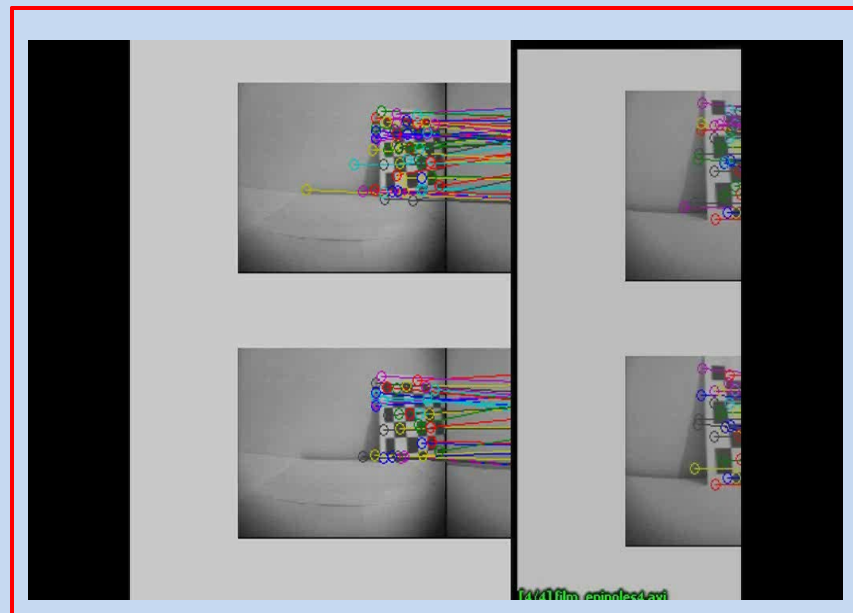
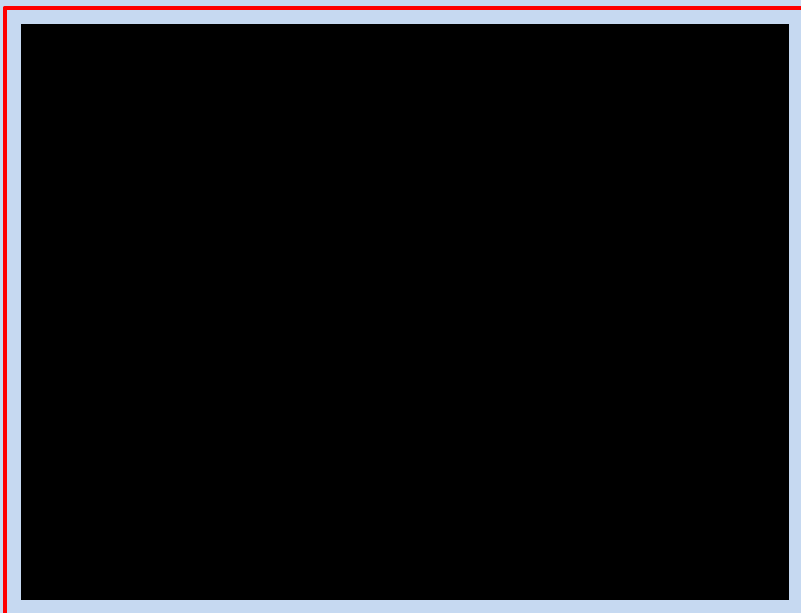

(б)

(в)

Експериментални резултати

* Miljković, Z., Vuković, N., Mitić, M., Babić, B., New hybrid vision-based control approach for automated guided vehicles, *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, Vol. 66, Issues: 1-4, pp. 231-249, Springer-Verlag London Ltd., April 2013.

5. Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације базиран на информацијама добијеним од камере – *симулациони и експериментални резултати*;
6. Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере – *експериментални резултати*;
7. Репродукција жељене трајекторије и визуелно навођење интелигентног мобилног робота на бази биолошки инспирисаног алгоритма и хомографије – *теорија ројева и алгоритми оптимизације, одређивање глобалног оптимума нелинеарне функције применом алгоритма оптимизације колонијом свитаца, оригинални систем емпиријског управљања интелигентног мобилног робота*;
8. Закључак и правци будућих истраживања

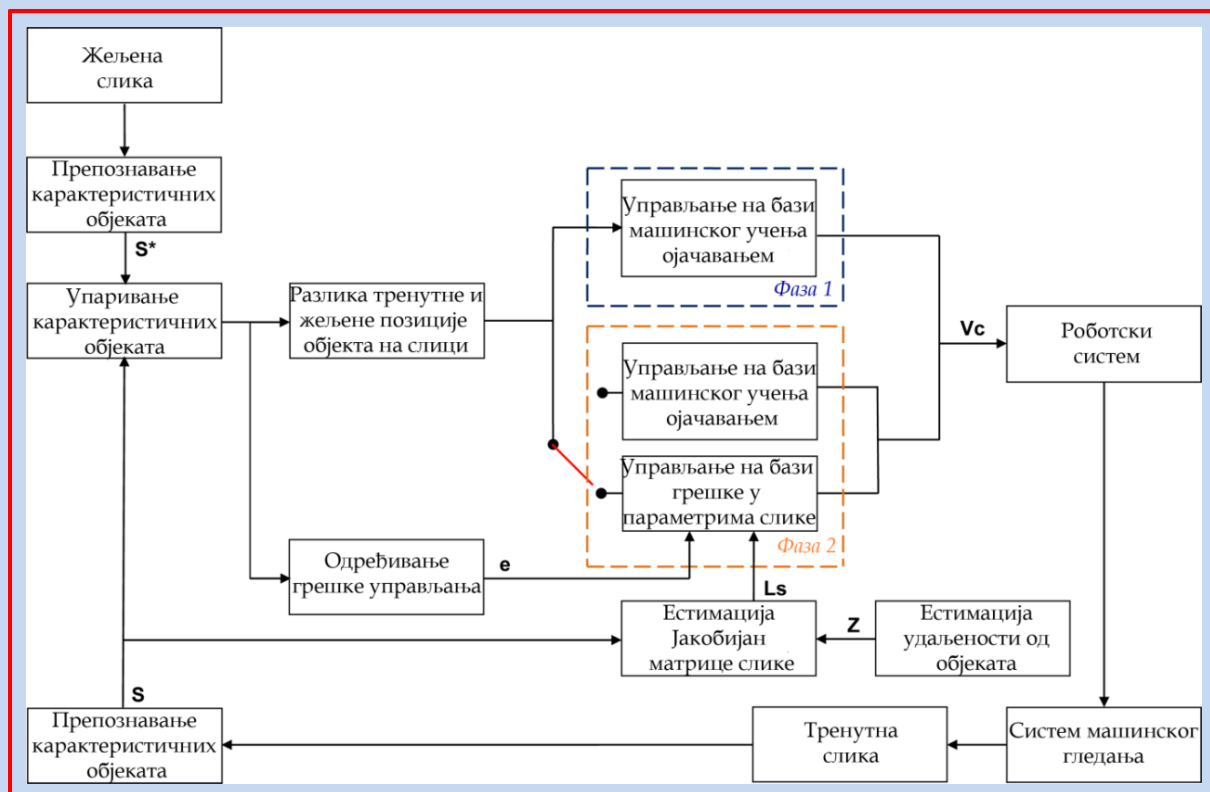
Нови хибридни емпиријски управљачки систем работа вертикалне зглобне конфигурације

- Постоје многобројни проблеми везани за имплементацију основних алгоритама визуелног управљања
- Прорачун управљања зависи од: резолуције камере, величине пискела, фокалне дужине камере, промене амбијенталног осветљења, постојања шума у процесу аквизиције сигнала, итд.
- Предложено решење: имплементација алгоритама машинског учења у процес концепцијског пројектовања управљачког система

Нови хибридни емпиријски управљачки систем работа вертикалне зглобне конфигурације

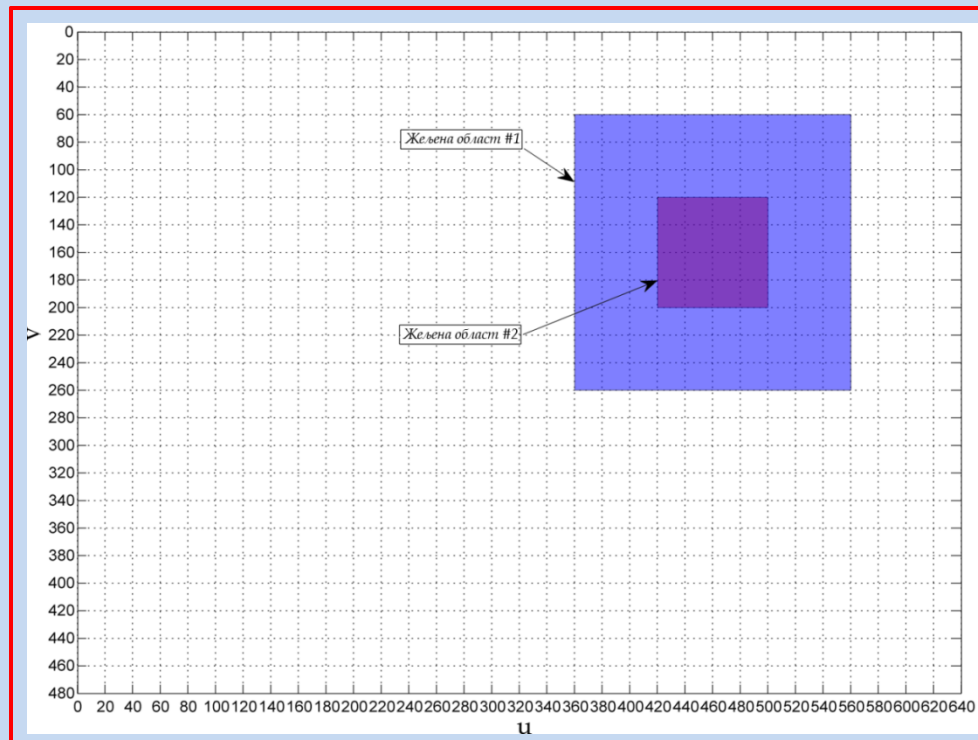
Оригинални хибридни управљачки систем на бази машинског учења ојачавањем и информација добијених од камере

Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

- Q-учење и *SARSA* алгоритам
- Вештачка неуронска мрежа са простирањем грешке уназад (backpropagation)

$$Q(\mathbf{x}_t, a_t) = r_t + \gamma \max_{a_{t+1}} Q(\mathbf{x}_{t+1}, a_{t+1})$$

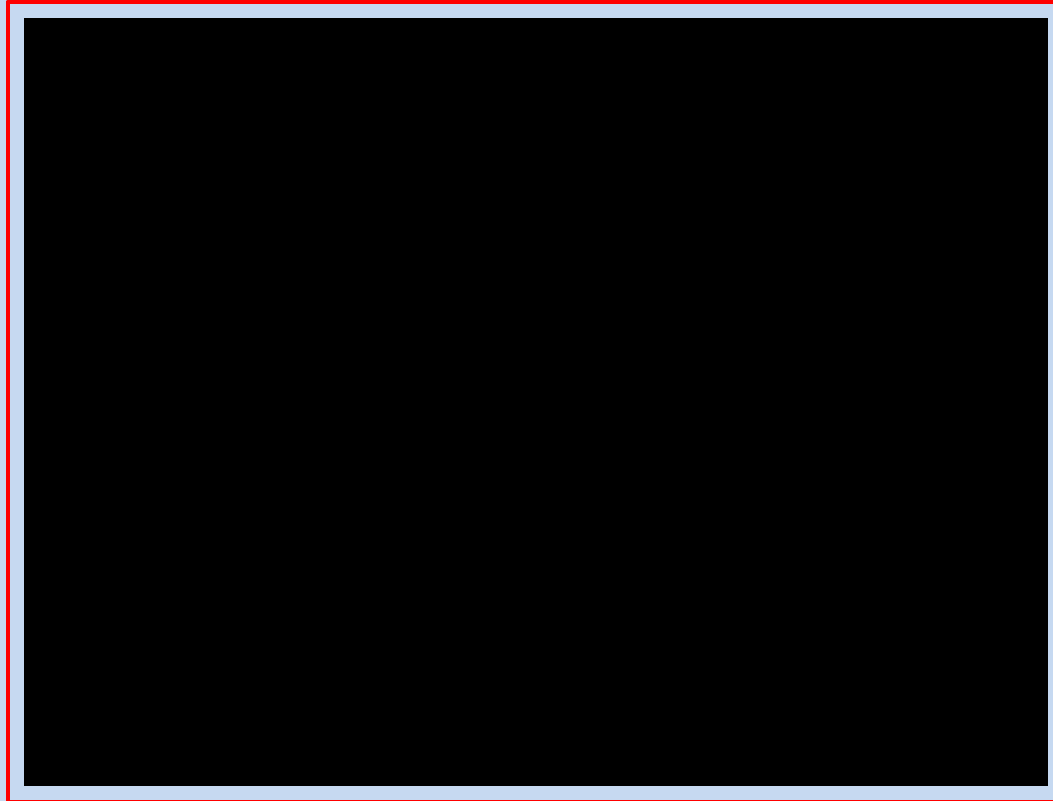

$$r = \begin{cases} +100, & \text{ако тр\_стање} \in \text{жел\_области} \\ +30, & \text{ако раст(тр\_стање, жел\_области)} < \text{раст(пр\_стање, жел\_области)} \\ -30, & \text{ако раст(тр\_стање, жел\_области)} > \text{раст(пр\_стање, жел\_области)} \\ 0, & \text{ако раст(тр\_стање, жел\_области)} = \text{раст(пр\_стање, жел\_области)} \end{cases}$$

Нови хибридни емпиријски управљачки систем работа вертикалне зглобне конфигурације

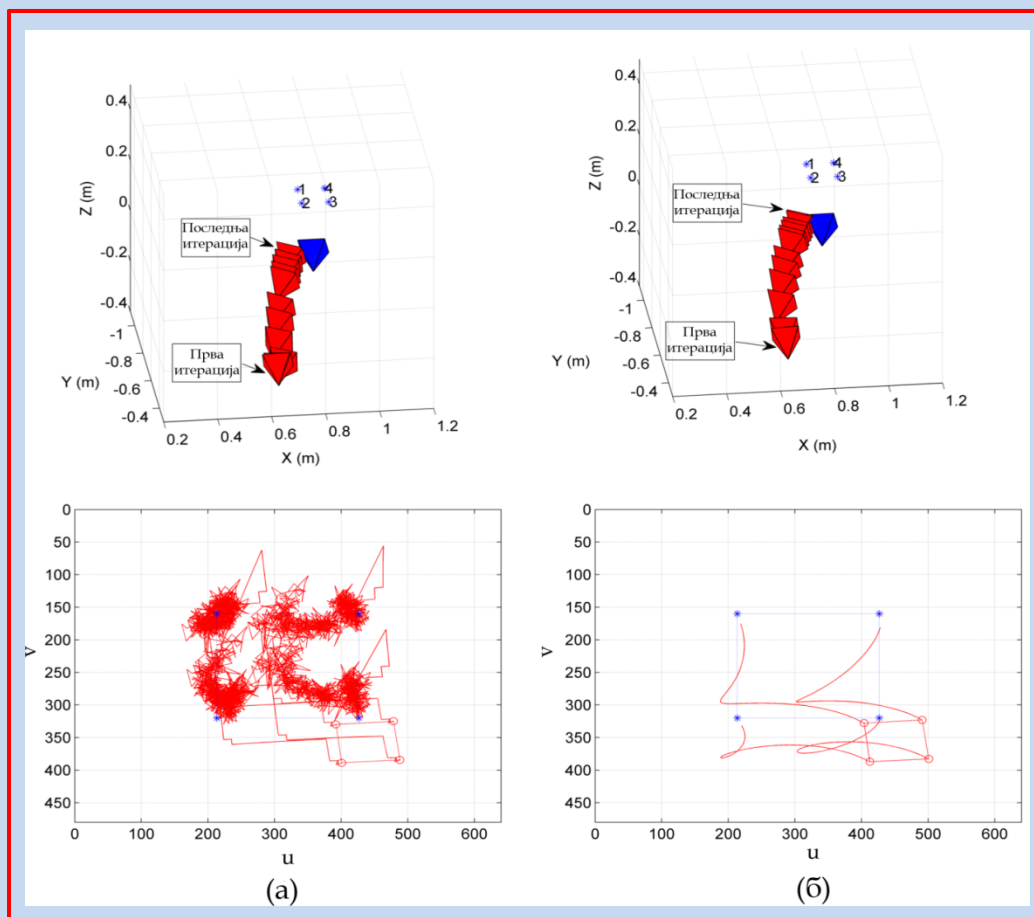
- Симулација развијена у *MATLAB*® софтверском пакету
- Анализирани су три независне симулационе студије: (i) случај када постоје пројекције свих карактеристичних објеката у равни слике, (ii) проблем видног поља камере (*field-of-view camera problem*), и (iii) поређење са традиционалним приступом управљања на бази информација добијених од камере
- Анализирани су проблеми: постојања шума у процесу аквизиције сигнала, погрешне оцене калибрационе матрице, управљања услед нетачног растојања до жељеног положаја.

Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

- Поређење са традиционалним приступом

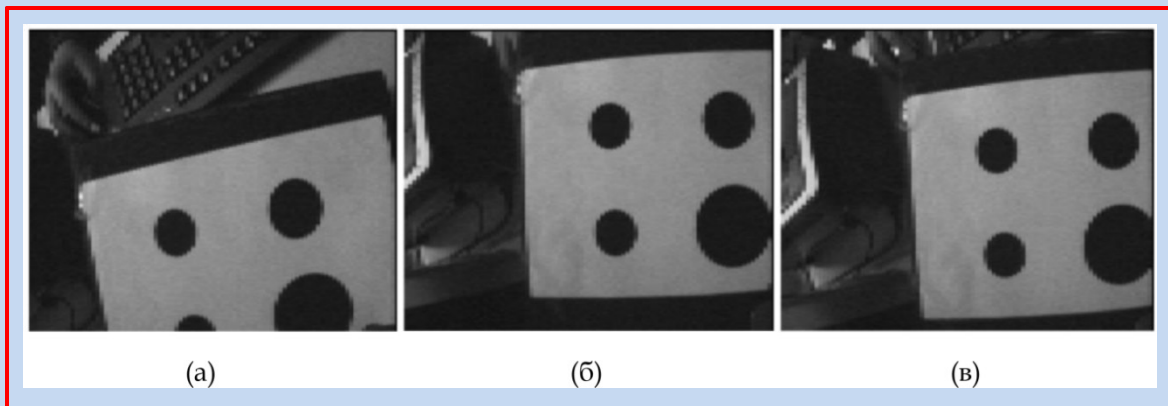
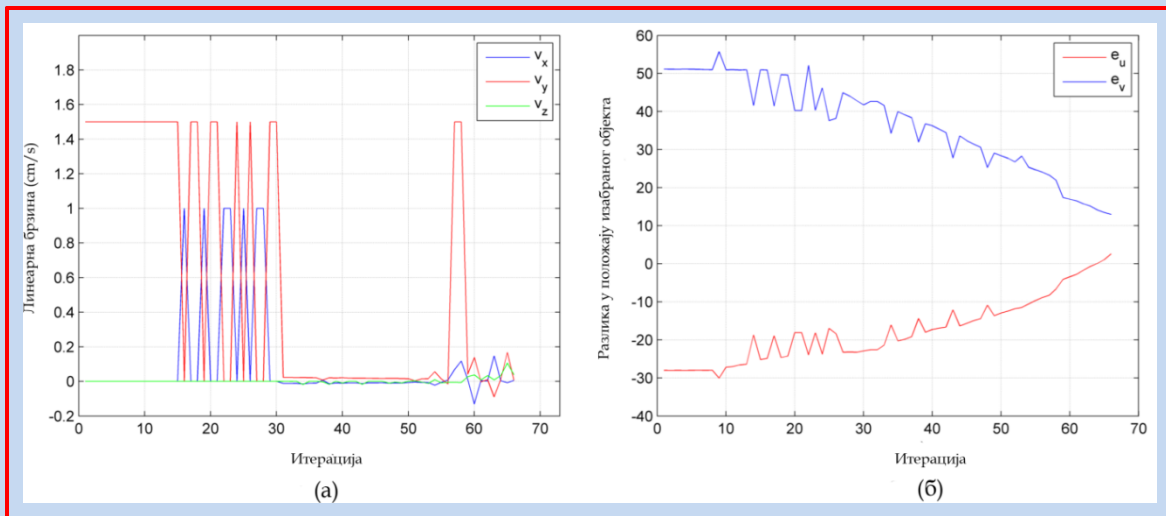
Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

- Експериментални резултати су остварени коришћењем робота вертикалне зглобне конфигурације *NeuroArm Manipulator*

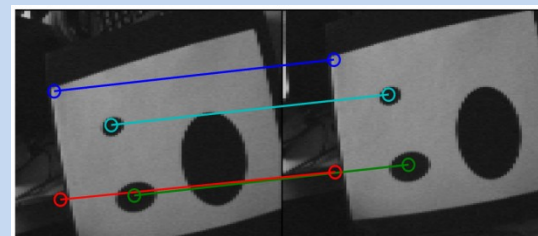
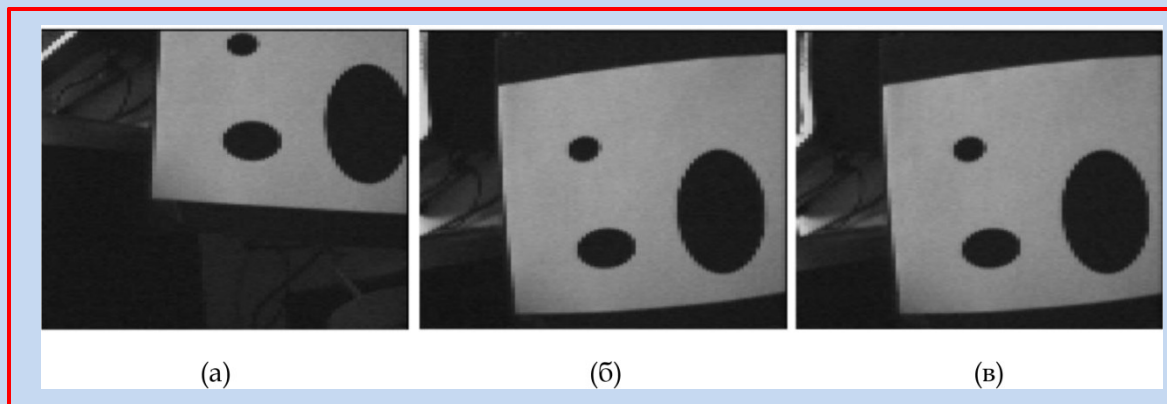
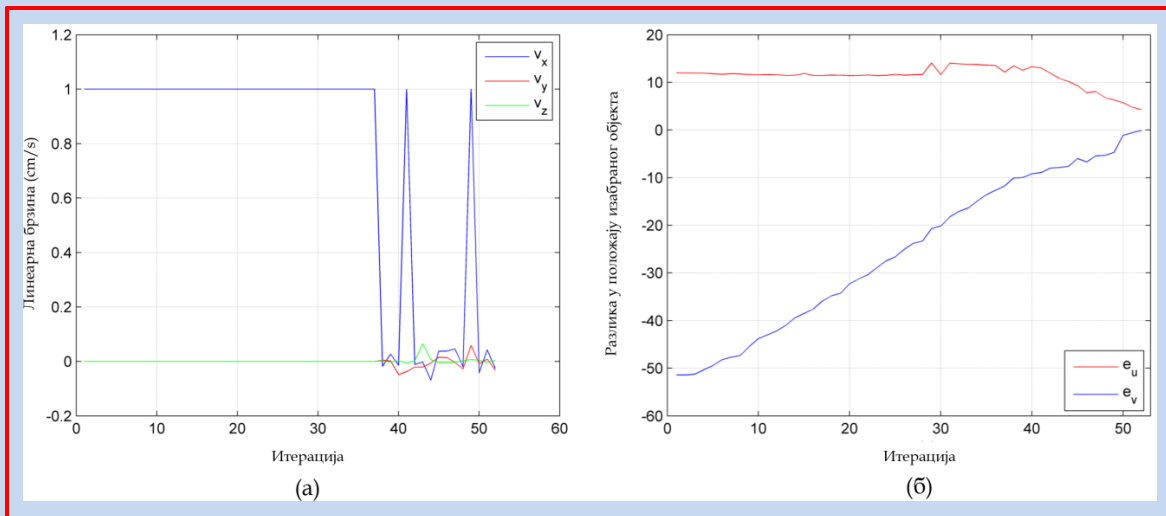

* Miljković, Z., Mitić, M., Lazarević, M., Babić, B., Neural network reinforcement learning for visual control of robot manipulators, *Journal Expert Systems with Applications* (ISSN 0957-4174), Vol. 40, Issue 5, pp. 1721-1736, Elsevier, April 2013.

Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације

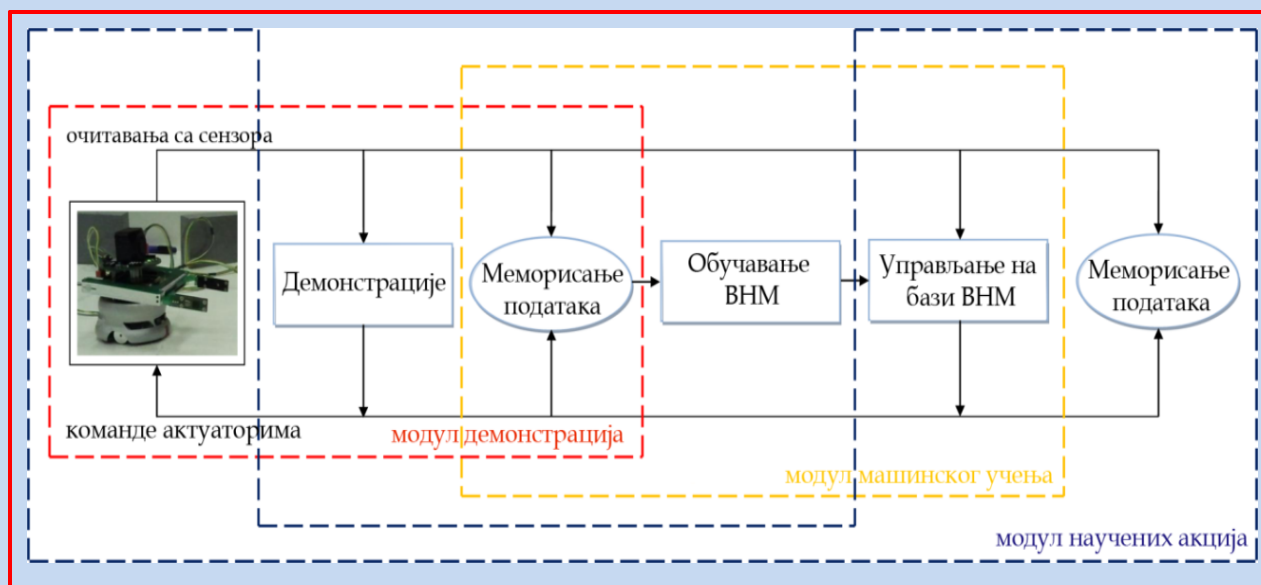

Садржај

5. Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације базиран на информацијама добијеним од камере – *симулациони и експериментални резултати*;
6. Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере – *експериментални резултати*;
7. Репродукција жељене трајекторије и визуелно навођење интелигентног мобилног робота на бази биолошки инспирисаног алгоритма и хомографије – *теорија ројева и алгоритми оптимизације, одређивање глобалног оптимума нелинеарне функције применом алгоритма оптимизације колонијом свитаца, оригинални систем емпиријског управљања интелигентног мобилног робота*;
8. Закључак и правци будућих истраживања

Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере

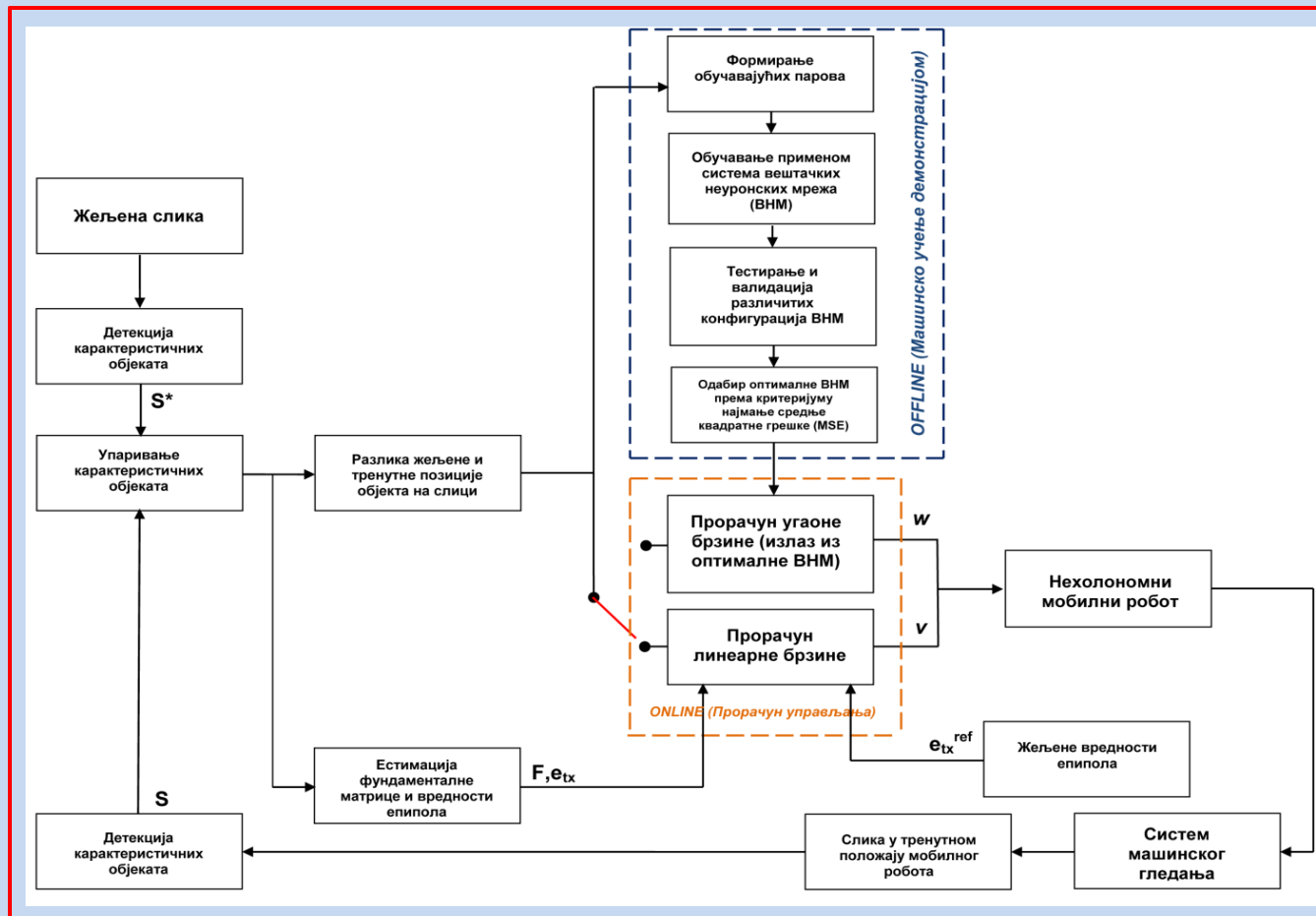
- Машинско учење демонстрацијом и епиполарна геометрија
- Корекција оријентације робота применом техника машинског учења

* Mitić, M., Miljković, Z., Neural network learning from demonstration and epipolar geometry for visual control of a nonholonomic mobile robot, *Journal Soft Computing*, Vol.18, Issue 5, pp. 1011-1025, Springer-Verlag London Ltd., May 2014.

Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере

Оригинални емпиријски управљачки систем мобилног робота

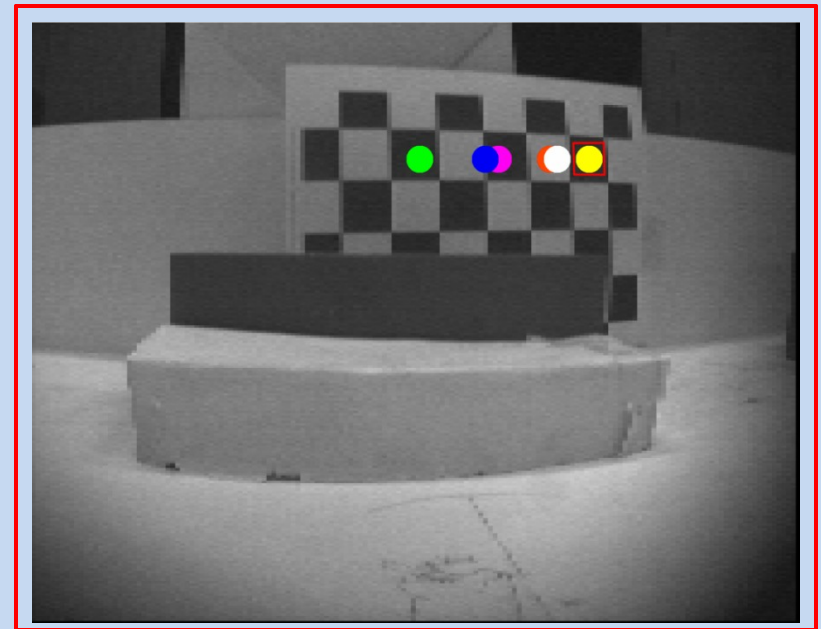
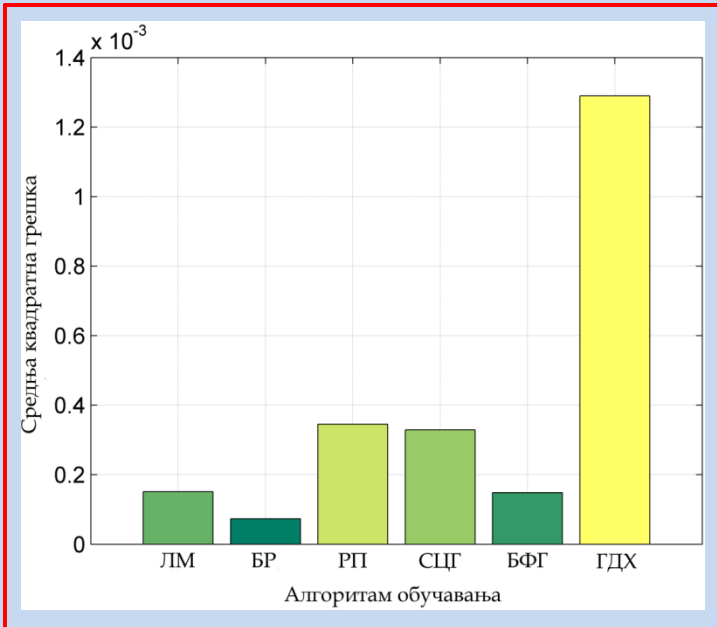

Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере

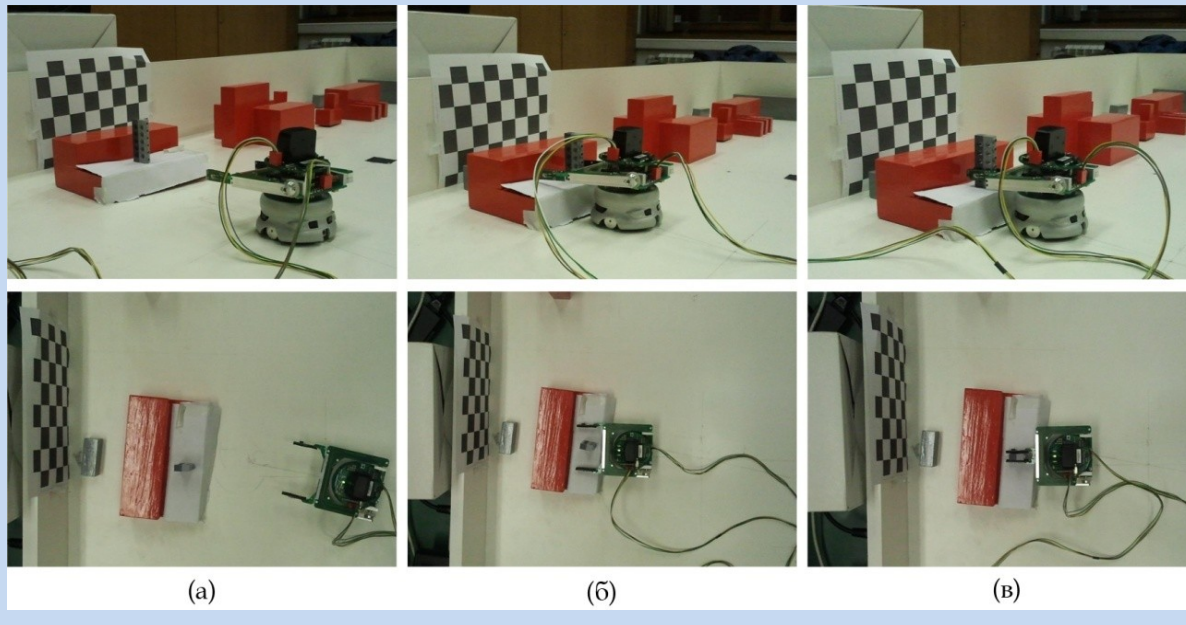
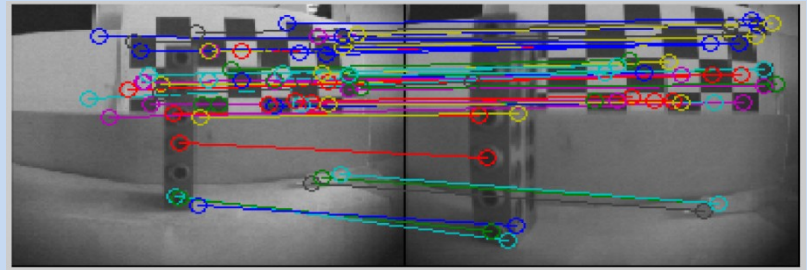
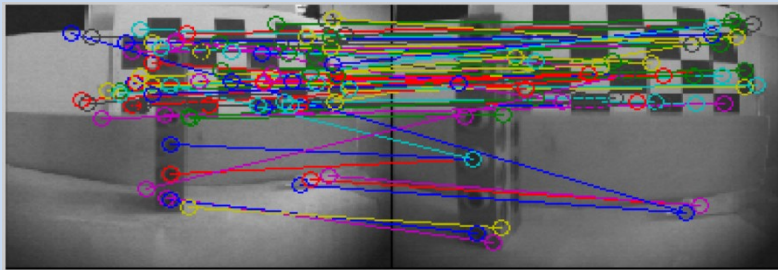
- Обучавајући пар ВНМ чини: улаз - разлика између тренутне и жељене позиције карактеристичног објекта, излаз – управљачка команда за корекцију оријентације
- Тестирано је укупно 6 различитих алгоритама машинског учења и 18 различитих архитектура ВНМ

Алгоритми обучавања вештачке неуронске мреже		
Р.б.	Алгоритам учења	Скраћеница
1	Левенберг-Маркеов алгоритам	LM
2	Бајесова регуларизација	BR
3	Адаптибилни Backpropagation алгоритам	RP
4	Скалирани градијентни поступак спајања	SCG
5	BFGS квази-Њутн Backpropagation	BFG
6	Backpropagation са варијабилним параметром учења	GDX

Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере

Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере

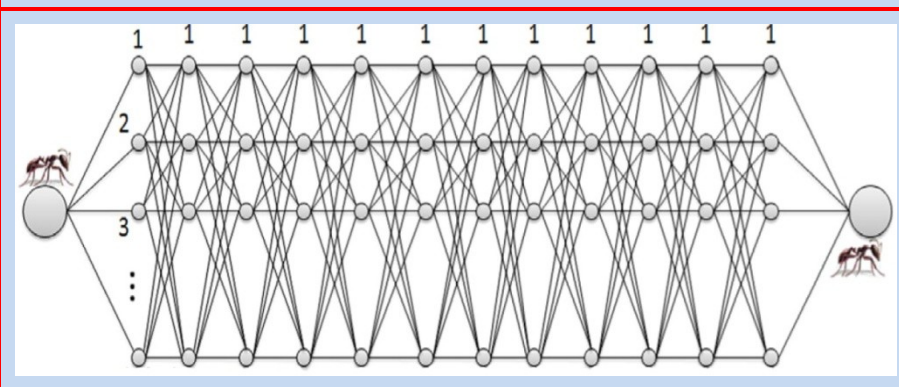
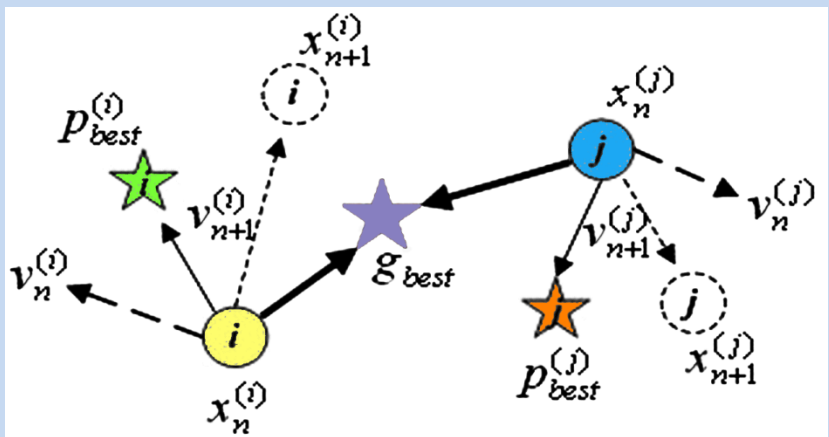

Садржај

5. Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације базиран на информацијама добијеним од камере – *симулациони и експериментални резултати*;
6. Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере – *експериментални резултати*;
7. Репродукција жељене трајекторије и визуелно навођење интелигентног мобилног робота на бази биолошки инспирисаног алгоритма и хомографије – *теорија ројева и алгоритми оптимизације, одређивање глобалног оптимума нелинеарне функције применом алгоритма оптимизације колонијом свитаца, оригинални систем емпиријског управљања интелигентног мобилног робота*;
8. Закључак и правци будућих истраживања

РЕПРОДУКЦИЈА ЖЕЉЕНЕ ТРАЈЕКТОРИЈЕ И ВИЗУЕЛНО НАВОЂЕЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА НА БАЗИ БИОЛОШКИ ИНСПИРИСАНОГ АЛГОРИТМА И ХОМОГРАФИЈЕ

- Теорија ројева (*Swarm Intelligence*): GA, PSO, ACO,...
- Математичко-алгоритамске процедуре које се базирају на колективној интелигенцији скупа појединачних јединки

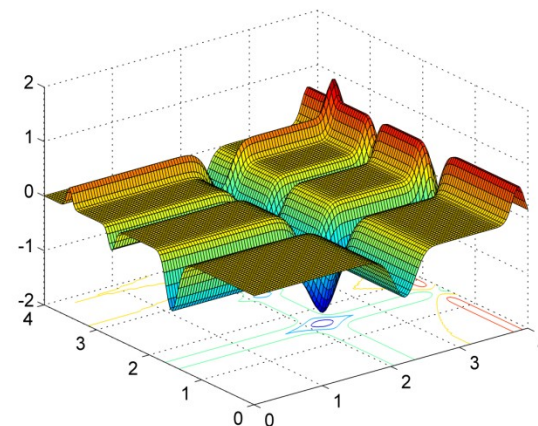
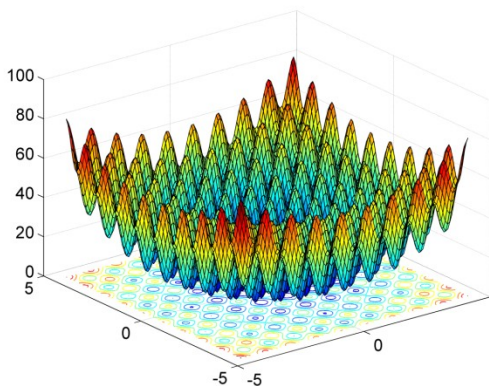
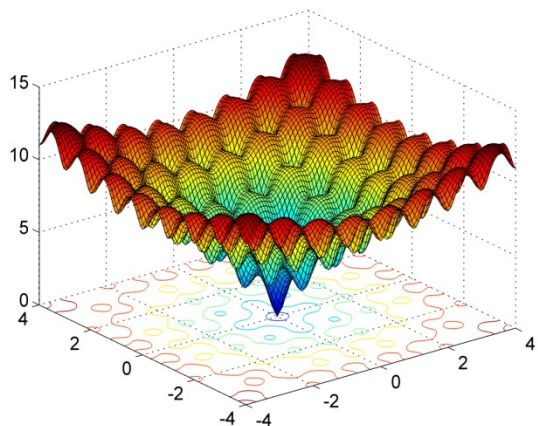

РЕПРОДУКЦИЈА ЖЕЉЕНЕ ТРАЈЕКТОРИЈЕ И ВИЗУЕЛНО НАВОЂЕЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА НА БАЗИ БИОЛОШКИ ИНСПИРИСАНОГ АЛГОРИТМА И ХОМОГРАФИЈЕ

- Метакхеуристички алгоритам оптимизације колонијом свитаца (*Firefly algorithm*)
- Промена положаја јединке дефинисана је са

$$x_i = x_i + \beta_o e^{-\gamma r^2} (x_j - x_i) + \alpha \varepsilon_i$$

РЕПРОДУКЦИЈА ЖЕЉЕНЕ ТРАЈЕКТОРИЈЕ И ВИЗУЕЛНО НАВОЂЕЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА НА БАЗИ БИОЛОШКИ ИНСПИРИСАНОГ АЛГОРИТМА И ХОМОГРАФИЈЕ

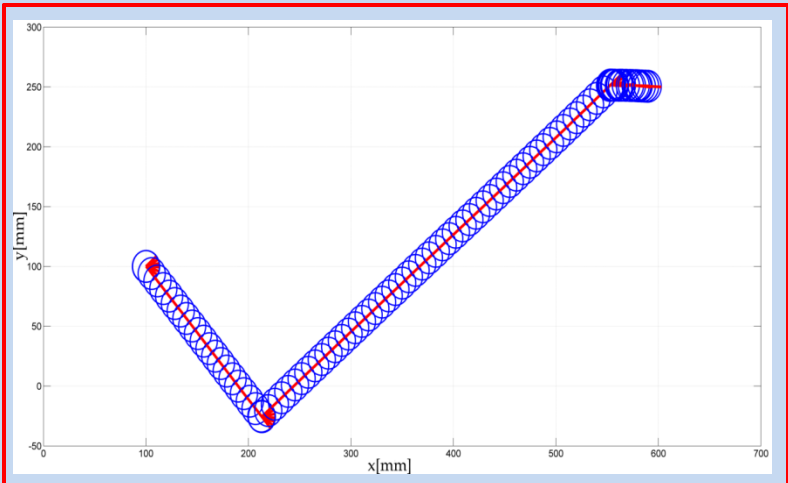
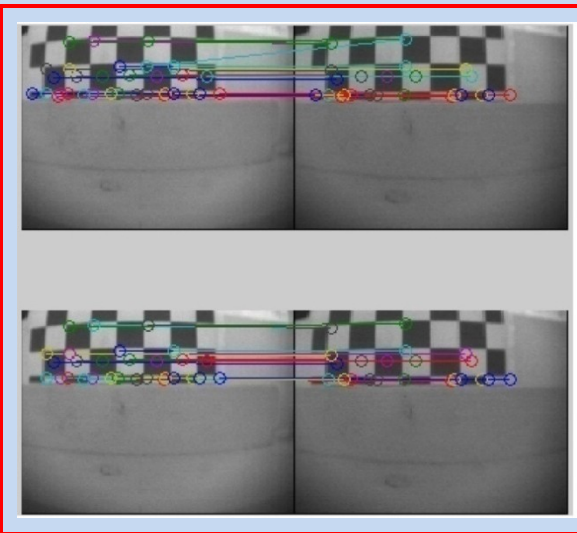
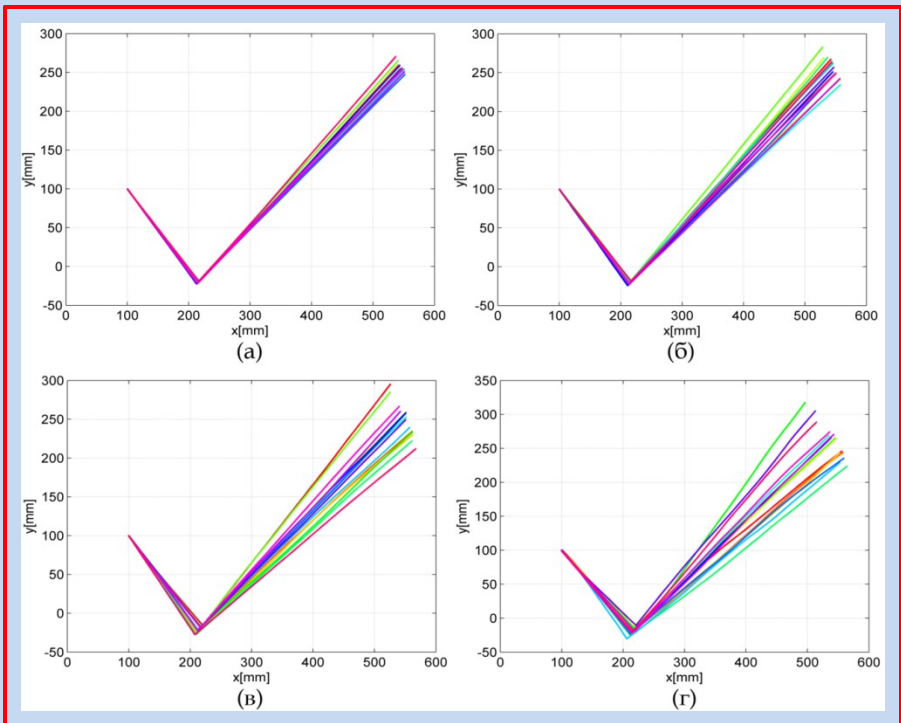

РЕПРОДУКЦИЈА ЖЕЉЕНЕ ТРАЈЕКТОРИЈЕ И ВИЗУЕЛНО НАВОЂЕЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА НА БАЗИ БИОЛОШКИ ИНСПИРИСАНОГ АЛГОРИТМА И ХОМОГРАФИЈЕ

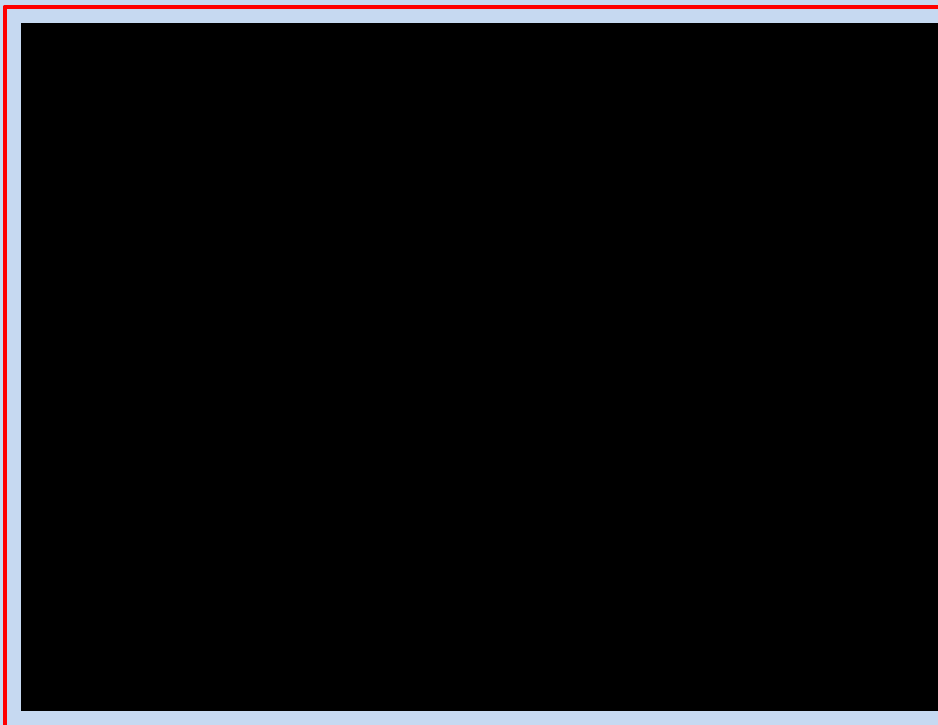
- Третирани су проблеми навигације (машинског учења и репродукција трајекторије) и визуелног навођења мобилног робота
- Решење се базира на примени техника машинског учења демонстрацијом и алгоритма оптимизације колонијом свитаца
- Проблем навигације: функција циља (циљ оптимизације) је минимална грешка у крајњем положају (позицији и оријентацији) мобилног робота
- Проблем визуелног навођења: функција циља је генерисање управљачких команди за корекцију оријентације мобилног робота
- Резултат спроведених истраживања:

Успешна манипулација радним предметом у лабораторијском моделу технолошког окружења применом оригиналног емпиријског алгоритма управљања интелигентног мобилног робота

РЕПРОДУКЦИЈА ЖЕЉЕНЕ ТРАЈЕКТОРИЈЕ И ВИЗУЕЛНО НАВОЋЕЊЕ ИНТЕЛИГЕНТНОГ МОБИЛНОГ РОБОТА НА БАЗИ БИОЛОШКИ ИНСПИРИСАНОГ АЛГОРИТМА И ХОМОГРАФИЈЕ

- Нови емпиријски управљачки систем мобилног робота карактеришу својства *адаптабилности*, *флексибилности* и *робустности*

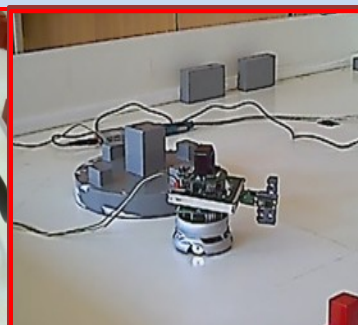

Садржај

5. Нови хибридни емпиријски управљачки систем робота вертикалне зглобне конфигурације базиран на информацијама добијеним од камере – *симулациони и експериментални резултати*;
6. Управљање интелигентног мобилног робота на бази машинског учења демонстрацијом и информација добијених од камере – *експериментални резултати*;
7. Репродукција жељене трајекторије и визуелно навођење интелигентног мобилног робота на бази биолошки инспирисаног алгоритма и хомографије – *теорија ројева и алгоритми оптимизације, одређивање глобалног оптимума нелинеарне функције применом алгоритма оптимизације колонијом свитаца, оригинални систем емпиријског управљања интелигентног мобилног робота*;
8. Закључак и правци будућих истраживања

Закључак

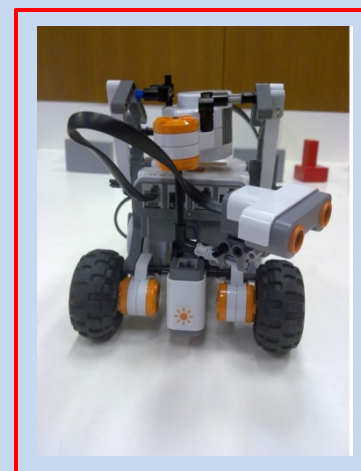
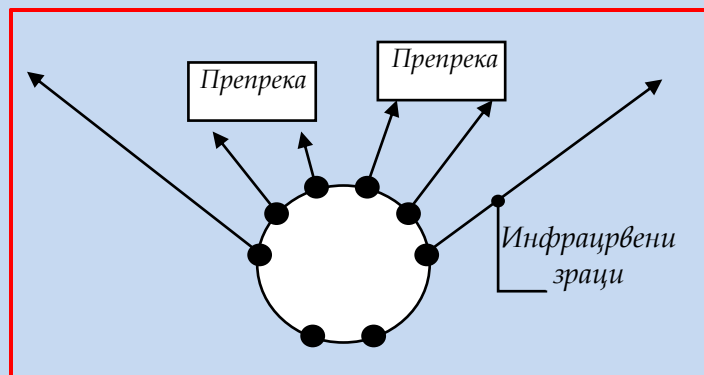
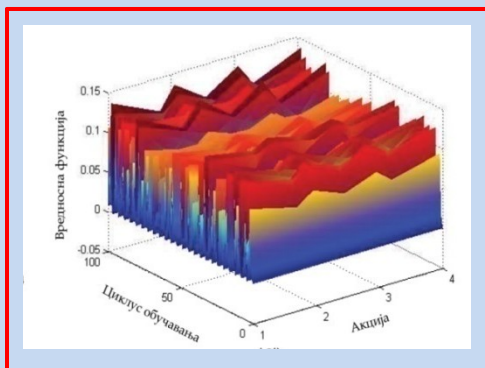
- Савремено схватање унутрашњег транспорта у оквиру ИТС подразумева примену мобилних робота и техника вештачке интелигенције

- Истраживања у оквиру докторске дисертације подразумевала су развој оригиналних управљачких система заснованих на прикупљању емпиријских података из окружења, њиховој класификацији и анализи кроз примену машинског учења, уз коришћење информација добијених од спољашњих сензора
- Укупно је развијено **пет** оригиналних алгоритама емпиријског управљања на бази различитих техника машинског учења

Закључак

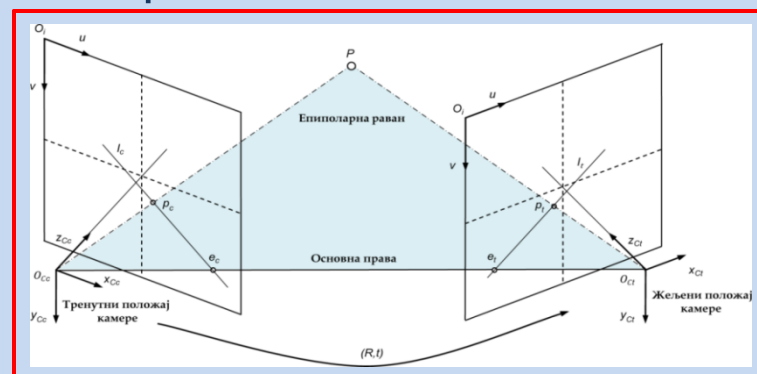
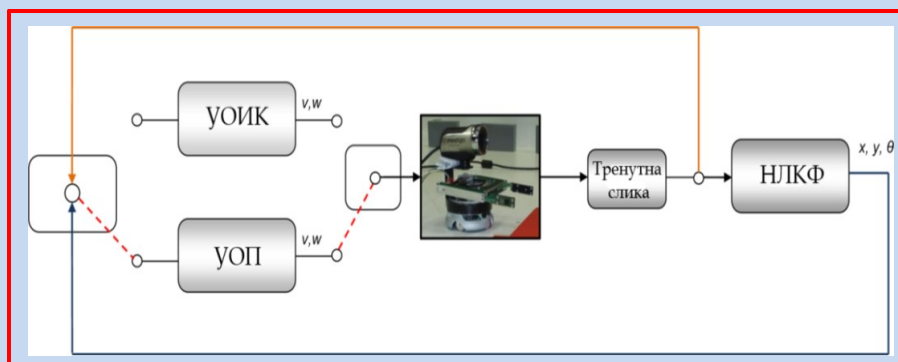
- Оригинални алгоритми емпиријског управљања базирани су на 9 различитих техника вештачке интелигенције
- Решени су проблеми навигације, избегавања препрека и локализације мобилног робота у лабораторијском моделу технолошког окружења
- Експериментална верификација новоразвијеног емпиријског управљачког система мобилног робота базирана је на оригиналној методи Q-учења

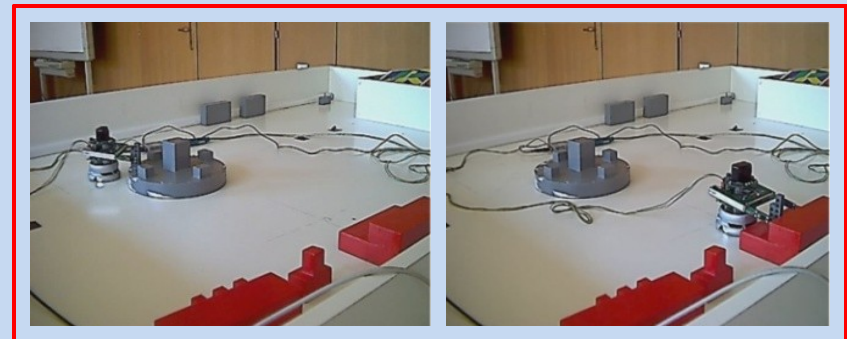
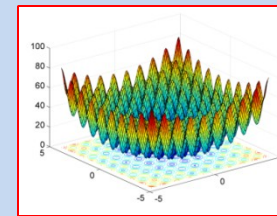
Закључак

- Имплементирано је укупно 4 алгоритма управљања (IBVS, PBVS, EG, H) на основу информација добијених од камере
- Оригинално развијен алгоритам на бази епиполарне геометрије је тестиран за решавање проблема унутрашњег транспорта помоћу мобилног робота *Khepera II*, уз коришћење *WEB* камере и хватача *KheGrip*
- Развијен је и експериментално верификован нови алгоритам управљања (неуронско Q-учење и IBVS) на роботу *NeuroArm Manipulator System*, уз коришћење камере *CMUCam3*

Закључак

- Развијен је емпиријски управљачки систем мобилног робота *Khepera II* применом машинског учења демонстрацијом (*LfD*) и вештачких неуронских мрежа
- Решена су два независна проблема управљања мобилног робота *Khepera II* у домену унутрашњег транспорта материјала: (i) репродукција жељене трајекторије до положаја дефинисаног у равни слике, и (ii) визуелно управљање на бази хомографије и машинског учења демонстрацијом

Закључак

На основу развијених алгоритама емпиријског управљања робота закључује се да:

- **Мобилни робот** (интелигентни агент) не мора да поседује било коју *a priori* информацију о динамици објекта управљања, стању окружења у коме се налази и природи процеса у коме учествује;
- Имплементацијом вештачке неуронске мреже у управљачки систем базиран на **машинском учењу ојачавањем**, значајно је убрзана конвергенција алгоритама ка оптималном решењу;
- УОП и УОИК омогућавају: (i) раздвајање сложеног проблема на два једноставнија проблема, (ii) решење проблема видног поља камере у почетном положају мобилног робота (случај у коме **карактеристични објекти нису у видном пољу камере**);
- Дефинисањем жељених области карактеристичних објеката у равни слике, омогућено је **кретање робота оптималном путањом**;

Закључак

- Остварени положај робота **једнозначно** указује на то да **робот врши кориговање свих положаја** у случају осцилације епипола у равни слике и наглих промена осветљења у окружењу;
- Резултати примене метахеуристичког алгоритма оптимизације и хомографије на мобилном роботу *Khepera II* (са камером *KheCMUCam* и хватачем *KheGrip*) у лабораторијском моделу технолошког окружења потврђују да **робот репродукује и прати оптималну путању у реалном времену (*online*)**;
- Сви новоразвијени емпиријски алгоритми управљања мобилног робота неизискују додатну транспортну инфраструктуру или вештачке маркере;
- Увођењем техника машинског учења у управљачки систем мобилног робота, **елиминисана је зависност прорачуна управљања од**: промене амбијенталног осветљења, перформанси алгоритма детекције карактеристичних објеката, параметара калибрационе матрице - резолуције, величине пискела и фокалне дужине камере, утицаја шума у процесу аквизиције сигнала, оцене положаја *3D* објекта у односу на координатни систем камере, прорачуна епипола и фундаменталне матрице, као и постојања равни хомографије у *3D* сцени.

Правци будућих истраживања

- Имплементација *fuzzy* технике машинског учења у циљу апроксимације функције пара стање-акција
- Хибридизација *fuzzy* алгоритама и система вештачких неуронских мрежа у оквиру машинског учења демонстрацијом у циљу унапређења перформанси мобилног робота у реалном времену
- Поређење и упоредну анализу других метахеуристичких метода оптимизације (*ACO*, *PSO*, или *GA*) у домену задатака праћења путање и визуелног управљања мобилног робота
- Увођење других техника машинског учења у оквиру развијених емпиријских алгоритама управљања

Хвала на пажњи!

